

Ekim 2022

Kitap

ASBÜ-KÜTÜPHANE

Mehmet Görmez Kütüphanede Öğrenciler İle Buluştu.

Diyanet İşleri eski başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez, ASBÜ kütüphanesinde “Gençlik, bilgi, güç ve ahlak” başlıklı bir konferans verdi. Konferansa Rektör Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan ve bazı akademisyenler dinleyici olarak katıldılar. Üniversite öğrencileri de konferansa yoğun ilgi gösterdi.

Görmez, konuşmasında bilimin güç için kullanıldığını ancak onun ahlak ile ilişkilendirilmesi gerektiğine vurgu yaptı. Görmez, konuşmasını ta-

mamladıktan sonra dinleyicilerin sorularını cevapladı. Rektör Arıcan, ASBÜ mensubu akademisyenlerin imzalı kitaplarından oluşan bir paketi Görmez’e hediye etti. Toplu fotoğraf çekiminin ardından sponsorluğunu Ankara Deniz Feneri Derneği’nin yaptığı Görmez’in, “Gençliğin Anlam Arayışı” isimli kitabı dinleyenlere ücretsiz olarak dağıtıldı. Konferans sonrası Arıcan, Görmez ve akademisyenleri odasında misafir edip kahve ikram etti.

İbrahim Kalın Akademik Yıl Açılış Dersinde Konuştu

ASBÜ 2022-2023 Akademik Yılı Açılış Dersi Üniversitemiz Güvercinlik Salonunda Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Prof. Dr. İb-

rahim Kalın’ın “Bilgi, Bilim ve Düşünce” başlıklı konuşmasıyla gerçekleştirildi. Akademik Ders çok sayıda Akademisyen katıldı. Hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin ilgi gösterdiği akademik ders, yaklaşık bir saat sürdü. İbrahim Kalın “bilgi, bilim ve düşünce” başlıklı konuşmasının girişinde Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi’nin kendisi için ayrı bir emniyeti olduğunu söyledi. Kalın, “hem kuruluşu esnasında küçük de olsa bir emeğimin bulunması ve hem de sosyal bilimlerin insanlığa yeni imkanlar sunması ASBÜ’yü benim için önemli kılıyor” dedi.

Akıcı ve felsefi derinliği olan

konuşmasıyla Kalın, dinleyicilerin takdirini kazandı. Sadece Cumhurbaşkanlığı sözcüsü olmakla kalmayıp aynı zamanda bir akademisyen olan Kalın’ın konuşması “ASBÜ Yayınları” tarafından kitapçık haline getirilerek Web sayfasından yayınlanacak. Kalının konuşmasına şu linkten ulaşılabilir: <https://www.asbu.edu.tr/tr/haber/asbu-2022-2023-akademik-yil-acilis-konferansi-cumhurbaşkanligi-sozcusu-prof-dr-ibrahim>

Okuma Salonu Hizmete Girdi

Valilik ek binası zemin katta bulunan kafeterya, okuma salonu olarak yeniden düzenlenerek hizmete açıldı. Okuma salondaki kitaplıklarda bulunan kitaplar kütüphaneci arkadaşlarımız tarafından düzenlenerek öğrencilerin hizmetine sunuldu. Yeni okuma salonunda rektörlük nezaretinde haftada bir gün çorba ve simit ikramı yapılacak.

eOsmanlıca Eğitimi Başladı

Osmanlı Türkçesini en kolay ve en doğru tekniklerle oyunlaştırma yöntemiyle çevrimiçi öğreten eOsmanlıca online eğitim platformu 31.11.2022 tarihine kadar Üniversitemizin erişimine açılmıştır. Erişim adresi: <https://eosmanlica.com/>

Kelime Bilgisi Yakına Geldi

Kamus-i Türki, Redhouse, Vankulu Lügatı, Derleme Sözlüğü, Staingass gibi onlarca sözlük içerisinde arama ve çözümleme imkanı sunan Kelime.com Sözlükler Veritabanı 31.11.2022 tarihine kadar Üniversitemizin erişimine açılmıştır. Erişim adresi: <https://kelime.com/>

Gazete Ve Dergi Erişimi

Sosyal bilimler başta olmak üzere hemen hemen tüm kategorilerde Osmanlı ve Erken Cumhuriyet dönemine ait (1729-1950) gazete, dergi ve kitaplara erişim sağlayan Wikilala veritabanı 31.11.2022 tarihine kadar Üniversitemizin erişimine açılmıştır. Erişim: <https://www.wikilala.com/>

AFGANİSTAN KİTABININ TANITIM SEMİNERİ GÜVERCİNLİK SALONUNDA YAPILDI

Prof. Dr. Onur Ender Arslan editörlüğünde Türkiye İdari Araştırmalar Vakfı (TİAV) tarafından yayınlanan "Afganistan: Devlet ve Toplum" kitabının tanıtım semineri ASBÜ Güvercinlik Salonu'nda gerçekleştirildi. Seminerde Aslı Akay, Şebnem Akçapar, Selim Çapar, Dr. Gökhan Tekir, Dilek Çakır Özbey, Batuhan Parmaksız, Didem İşçi Kuru ve Didem Özbay yazdıkları bölümler ile ilgili kısa kısa bilgiler verdiler. Afganistan kitabının editörü Onur Ender Arslan, yaptığı konuşmada kitabın yazılış serencamı ve metodolojisi hakkında bilgiler verdi. Arslan, “Öncelikle kitabın yazımında bir takım metodik yenilikler yaptık. Her şeyden önce derleme bir kitap olmaması için gayret gösterdik ve defalarca

yazarlar ile bir araya geldik. Üç ana bölümden oluşan kitabın ihtisas sahiplerince kaleme alınmasını sağladık. Ama bu klasik bir ülke kitabı da değildir. Yani ülkeden uzmanlığa değil, uzmanlıktan ülkeye giden bir metodoloji kullandık. Kitabın her kesimden insanın okuyabileceği bir formatta olmasına özen gösterdik. Afganistan kitabı, bir masa başı ürünü değildir.” dedi.

Okuma Salonu Hizmete Girdi

Valilik ek binası zemin katta bulunan kafeterya, okuma salonu olarak yeniden düzenlenerek hizmete açıldı. Okuma salondaki kitaplıklarda bulunan kitaplar kütüphaneci arkadaşlarımız tarafından düzenlenerek öğrencilerin hizmetine sunuldu. Yeni okuma salonunda rektörlük nezaretinde haftada bir gün çorba ve simit ikramı yapılacak.

O Fotoğrafın Hikâyesi

Memiş Okuyucu

(İletişim Fakültesi Sekreteri)

Bir öğretmen

bir hikâye: Zamanlama, zaman ve an

Bazen yazıyı yazarsınız uygun başlık için bir beyin fırtınası yapmanız gerekir. Kimi zaman bu başlık, zihinde kendiliğinden oluşur. Cümleler kelimeler arka arkaya sıralanarak metin ortaya çıkar. Bu yazı bu türden ortaya çıktı. Konumuz artık hepimize çok malum olan bir öğretmen öğrenci fotoğrafı.

Her şey Şanlıurfa'da öğretmen Deniz Kılıç'ın kendi isteği ile 2013 yılında atandığı Hakkâri Yüksekova'da başlar. Deniz hocanın görevde ilk senesidir. Hoca, 1. sınıfları okutmaktadır. Fatih Sultan Mehmet İlkokulunda ilk senesinin sonunda ömrünün fotoğrafı olacağını bilmeden çektiği "o fotoğrafla" başlamış Deniz hocanın hikâyesi.

2014 yılı haziran ayında Deniz Hoca, kapanma haftasında okulda öğrencileriyle bir hatıra fotoğrafı çekirmek ister. Bunun için arkadaşı İshak Düzenici'yi okula davet eder. Okulda uygun fotoğraf için çeşitli mizansenler ve farklı enstantaneler denerler. Burada Deniz hocanın pedagojik becerileri ile çocukların sempatik duruşları bir araya gelir. Bu işin üzerine güzel çekimler yapan fotoğrafçı arkadaşının kabiliyeti de eklenince bambaşka güzelliklerle o anlar

kayda girer. Zamana düşülen en güzel fikir kabininden bir fotoğraf ortaya çıkar. Bu haliyle yılın, yılların en iyi öğretmen öğrenci münasebetlerini sembolize eden fotoğrafı çekilmiş olur.

Çekimler bittikten sonra Deniz hoca, fotoğrafları kendi sosyal medyasında paylaşır. Ve sonrasında öğrenciler paylaşır. Ancak bir şey hemen dikkat çeker. Alakadarları bu fotoğrafı hemen keşfeder. Fotoğraflar içerisinde bu fotoğraf çok hızlı bir şekilde paylaşılmaya ve yüksek beğeniler almaya başlar. Bu fotoğraf öğretmen ve meb idarecileri tarafından öğrencilere, kucağı ile birlikte yüreğinin enginliklerini açmış en ideal öğretmen resmi olarak gösterilir. Hatta bazı sergilerde veli ve eğitimcilerin bu resmi görmeleri önerilir. Bazı duvarları süslemeye başlar. Öğretmenler Gününde afişlerinde bu fotoğraf kullanılmaya başlanır. Hatta giderayak fotoğrafın şöhreti ülke sınırlarını aşar ve yurt dışında da yayılmaya başlar. Deniz Kılıç'ın Avusturya'da çalışan amcası bir okulun tanıtım afişinde bu fotoğrafı gördüğünü söyler. Giderayak öğretmenler kendisine, çeşitli yollarla ulaşarak bu fotoğraf için teşekkürlerini iletirler. Akabinden de 'işte bu yüzden iyi ki öğretmenim' şeklinde

mesleklerini öne çıkaran ve öğretmenliği ne kadar çok önemsediklerini anlatan ifadeler dile getirirler.

Netice olarak fotoğrafın şöhreti Meb kapılarına dayanır. Bu fotoğrafın nitelik ve önemiyetinden Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı haberdar olur. Ve fotoğrafı 2016 senesi şubat ayında yapılan 30 bin öğretmenin ataması töreninde çerçevelenerek, yeni görev yapacaklara bir nümune, bir model oluşturması için Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a (o tarihte başbakan), yılın öğretmen fotoğrafı olarak takdim eder. Böylelikle fotoğrafın şöhreti Cumhurbaşkanına takdim edilmek suretiyle taçlandırılmış olur.

Peki bu fotoğraf neden bu kadar çok tutmuştu? Burada Sultan 2. Abdülhamit Han'ın: "Her fotoğraf bir fikirdir" sözü ile bu konuya bir pencere açalım. Bu fotoğraftaki hangi fikir, bu kadar fazla alaka görmesine sebep oldu?

Fotoğraftaki ana fikre yakından bakalım.

Deniz Kılıç öğretmenin pedagojik kabiliyetine, çocukların çocuksu ve masumane görüntüsü eklenmiş. Bir doğru zamanlama ile fotoğrafçı da,

öğretmen-öğrenci münasebetlerini en ileri derecede temsil edebilecek bu görüntüyü tespit ederek fotoğrafı çekmiş. İşte işin esas kısmı ondan sonra başlamıştır. Eğitimci,

maarif adamı, öğretmen, müdür, veli, öğrenci ne kadar alakadar insan varsa zihin ve iç dünyalarındaki ideal öğretmen fotoğrafı ile bu fotoğraf örtüşmüştür. Adeta bu fotoğraf insanların hayallerini süsleyen ideal öğretmen profilini sembolize eder olmuş. Halk irfanına karşılık gelen öğretmen-öğrenci, muallim-talebe, mürebbi-çocuk hayali bu fotoğraf ile karşılaşmıştır. Bu fotoğrafta milletin hakikati ile uygulamanın idealizmi bütünleşmiştir.

Öğretmenlik elbette emekle yapılır. Ancak öğretmenlik öncelikle yürekle yapılan bir aşk mesleğidir. Bu fotoğrafta, Deniz öğretmenin şahsında yüreğini katarak yaptığı öğretmenliğinin vücut bulmuş hali görülmüştür. Öğretmenlik aşkı, çocuk sevgisi, öğretmenlik muhabbeti, öğretmenlik sevdası yüreklerde ve maşeri vicdanda karşılık bulmuştur.

İyi niyetle, doğru zamanda, doğru usullerle yapılan işler Hakk'ında, halkında rızasını kazanır. Zamanlaması uygun işler, zamanın hevengine değil mihengine vurulur. Bir an olur tarihe geçer.

Osman Kayaer

EDİTÖRDEN NOTLAR

Asbü Kütüphane KİTAP Dergisi'nin üçüncü sayısı ile karşınızdayız. Bu defa kitap tanıtımlarımız Yazı İşleri Müdürlüğünü yapan Tolga Aydın sayesinde daha fazla. Yazı bulma konusundaki onun üstün gayretleri ve samimi girişimleri sayesinde daha çok öğrenci kitap tanıtım yazısı gönderdi.

Bu sayıda kitap tanıtımları yayında üniversitemiz mensubu olan sanatkarlardan da eserlere yer verdik. Kara kalem çizimleri ve portre çalışmaları ile şiir denemeleri dergimize ayrı bir çeşni kattı.

Biz kitap tanıtım ve tenkit yazılarında tür ve çeşit olarak hiçbir sınırlama getirmiyoruz. Bu nedenle sadece Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden değil diğer branşlardan da yazılara yer vermek istiyoruz. Ancak henüz bu konuda yeterince sesimizi duyuramadık ki elimize pek yazı ulaşmıyor. Lakin biz her daldan kitap tanıtımları dergimizde yer alsın istiyoruz. Böylece daha çok okuyucuya hitap edebiliriz diye düşünüyoruz.

Dergimizde bulunan yazılar ile ilgili söz söyleme ihtiyacı hissetmiyoruz, zaten onları siz okuyacaksınız ve kendinize göre değerlendireceksiniz.

Biz bunun yerine okumayı seven ve kitap okuyan gençlere bazı tavsiyelerde bulunmak istiyoruz. Bu tavsiyemiz de okudukları hakkında bir tanıtım ve tenkit yazısı yazmayı alışkanlık haline getirmeleridir. Bu sayede birkaç fayda birden elde edeceklerdir. İlki yazma konusunda bir beceri sahibi olacaklardır. İkincisi yıllar sonra geriye doğru baktıklarında kaleme aldıkları bu yazılara bakarak nerelerden nerelere geldikleri hakkında bir hüküm sahibi olacaklardır. Ve nihayet eğer bu tanıtım yazılarını biriktirirlerse mesela her ay bir kitap tanıtım yazdıklarını farz edelim on sene sonra ellerinin altında 120 kitap tanıtım olacaktır ki bununla bir kitap bile neşredebilirler. Okuyan ve yazan biri olmanız dileğiyle baki selamlar

ASBÜ KÜTÜPHANE - KİTAP

Sahibi: ASBÜ adına Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan

Editör: Osman Kayaer

Yazı İşleri Müdürü: Tolga Aydın

Yayın Kurulu: Betül Sena Ateş, Ceylan Doğan, Hafize Bilge Bekmezoğlu, Saide Nur Dabancı,

Selda Nergiz, Sudenur Cevizci, Zehra Badur

Öğrenci Temsilcisi: Tolga Ceyhan

Adres: Asbü Kütüphane Hükümet Meydanı. No: 2
Ulus / Ankara

İrtibat Telefonu: 0312-596 44 44 /4612

Web Adres: <https://kutuphane.asbu.edu.tr/tr/ogrenci-dergileri>

Farklı Disiplinlerin Gözüyle Türkçe: Yunus Emre ve Türkçe Yılı Münasebetiyle Türkçe Şûrası Kitabı

Fatma Bilge Şimşek
(ASBÜ Tömer Öğ. Gör.)

2021 yılı büyük Türk şâiri ve fikir adamı Yunus Emre'nin 700. vefat yılı dönümü sebebiyle 30 Ocak 2021 tarihli T.C. Resmî Gazete'de yayımlanan bir genelgeyle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından "Yunus Emre ve Türkçe Yılı" ilân edildi. Bu sebeple ülkemizin pek çok yerinde, özel ve kamu kuruluşları çeşitli anma ve kutlama etkinlikleri düzenledi.

Bu özel yılı anma etkinliklerinden bir tanesi de Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Türkiye Yazarlar Birliği (TYB), Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi (ASBÜ), Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ve Türkiye Dil ve Edebiyat Derneği (TDED) iş birliğiyle 26-27 Kasım 2021 tarihlerinde "Yunus Emre ve Türkçe Yılı Münasebetiyle Türkçe Şûrası" düzenlendi. Bu yazıda ele alacağımız ve ASBÜ Yayınları tarafından basılan kitap, iki günlük Türkçe Şûrasında sunulan tebliğlerden, açılış konuşmalarından, sonuç bildirgesi ve şûra raporundan meydana gelmektedir.

Şûraya dil, edebiyat, hukuk, felsefe, din, medya ve tıp gibi pek çok farklı alandan kırktan fazla araştırmacı, alim, kurum temsilcileri ve mütefekkir katkı sundu. ASBÜ Rektörü Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan, YEE Başkan Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Kutalmış Yalçın, TDED Genel Başkanı Ekrem Erdem ve TYB Şeref Başkanı Mehmet Doğan'ın açılış konuşmalarıyla başlayan iki günlük şûra, "Dil Felsefesi-Felsefe Dili", "Konuşma Dili", "Dil ve Devlet, Devlet Dili, Res-

mî Dil", "Edebiyat Dili", "Türk Dünyasında Ortak Türkçe", "Dil Bilgisi", "Eğitim-Öğretim Dili", "Akademik Dil-Akademik Dili-İlim Dili", "Din/İlahiyat Dili", "Tıp Dili", "Batı Kaynaklı Kelimeler ve Tercüme Dili", "Hukuk Dili-Kanunların Dili" ve "Haberleşme-Medya Dili" olmak üzere on üç farklı oturumda gerçekleşti.

Türkçe Şûrası kitabında, farklı disiplinlerin kendi bağlamları doğrultusunda Türkçeye yönelttikleri bakışın sonucu olarak kırk üç tebliğin, açılış konuşmalarının ve şûra raporunun tam metni yer almaktadır. Şûradaki on üç oturum, kitapta on üç farklı bölüm olarak gösterilmektedir. Kitabın sonunda ise şûra sırasında çekilmiş bazı fotoğraflara ve şûraya katılımından kısa bir süre sonra vefat eden Doç. Dr. Hayrettin Orhanoglu'nun anmasına yer verilmiştir. Son derece kapsamlı bir şekilde düzenlenen Türkçe Şûrası sonucunda yayımlanan bu kitap kanaatimizce konuyla ilgili her araştırmacı ve öğrenci için bir kaynak kitap niteliği taşıyacak ve disiplinler arası çalışmalara katkı sunacaktır.

Kitapta yer alan tebliğlerde Türk dilinin dünü, bugünü ve geleceği farklı disiplinlerin yaklaşımlarıyla değerlendirilmiş; aynı zamanda bugüne ve geleceğe yönelik, Türk dili özelinde önemli teklif ve tavsiyeler sunulmuştur.

Birinci bölümdeki tebliğler dil ve felsefe ilişkisini tartışmaktadır. Türkçe'nin bir felsefe dili olarak bulunduğu ve sunabileceği imkânlar, kültür ve dil ilişkisi, dilin

ontolojisi ve son olarak felsefe terimleri meseleleri üzerinde durulmuştur. İkinci bölüm konuşma dili meselesine ayrılmıştır. Konuşma ve yazı dili bağlamlarında Türkçe üzerinde durulmuş, dilimizde kavram ve

kelime türetilmesi konusundaki bakış açıları değerlendirilmiştir. Üçüncü bölüm devlet dili ve resmî dil meseleleri ile ilgilidir. Bu bölümde devletin dili ile kişi adları ilişkisi, dil ideolojisi, resmî dil ve Cumhuriyet Döneminde Türkçenin sadeleştirilme çalışmaları hakkında tebliğler yer almaktadır. Dördüncü bölüm edebiyat dili üzerinedir. Günümüzde edebiyat dili olarak Türkçe, edebiyat terimleri ve edebiyat dili meseleleri ele alınmış, dilimizin önemli yazarlarından Refik Halit Karay'ın kullandığı Türkçe değerlendirilmiştir.

Beşinci bölüm Türk dünyasında ortak Türkçe meselesi üzerinedir. Bu bölümde Türk devletleri arasındaki ortak dil-alfabe meselesinin önemi ve dil inkılabı hakkında fikirler beyan edilmiştir. Altıncı bölüm dilbilgisi konusunu içermektedir. Bölümde Türkçenin dilbilgisi meselesi, Türkçe sadeleştirilirken yapılan hatalı kelimeler ve imlâ-yazım meseleleri hakkında tartışmalar yer

Batı kaynaklı kelimeler ve tercüme dili hakkındadır. Batı dillerinden alınan kelimeler sonucu Türkçe'de yabancılaşma, Türkçedeki Batı kaynaklı kelimeler, tercüme faaliyetlerinin önemi ve tercüme kalitesi, Tanzimat Dönemindeki tercüme tartışmaları üzerinde durulmuştur.

On ikinci bölüm hukuk dili ve kanun dili hakkındadır. Türkiye'de hukuk ve kanun dilinin dönüşümü ve geçmişten günümüze hukuk dilimiz meseleleri tartışılmıştır. On üçüncü ve son bölümde haberleşme ve medya dili üzerine düşünülmüştür. TRT-RTÜK-TDEK bağlamında denetleyenin denetlenmesi, bilişim dili ve spor dallarına ait söz varlığının Türkiye Türkçesine yansımaları gibi konular üzerinde durulmuştur.

Görüldüğü gibi Türk dilinin geçmiş, bugünü ve geleceği çok farklı pencerelerden geniş bir biçimde değerlendirilmiş, çözüm önerileri, tavsiyeler ve durum tespitleri sunulmuştur. Türkçenin bu denli geniş bakış açılarıyla değerlendirilebilmesi dilimizin ne denli verimli olduğunu tekrar gözler önüne sermektedir. Bahsettiğimiz bu kitabın muhatabına yararlı olmasını temenni ederiz.

İslam Karşıtlığı ve Ayrımcılıkta: Kuzey Amerika Örneği

Prof. Dr. Şebnem Köşer Akçapar
(ASBÜ-GAUM Müdürü)

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Küresel Göç Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (ASBÜ-GAUM) bünyesinde, Ağustos 2021-Nisan 2022 tarihleri arasında yürütülen “Yurtdışındaki Türk Kökenli Vatandaşlara Yönelik Nefretin Üretimi: Kuzey Amerika Örneği” başlıklı projenin bulguları, farklı disiplinlerden değerli akademisyenlerin katkıları ile genişletilerek ASBÜ Yayınları tarafından kitaplaştırılmıştır. Türk Göçmenlere Yönelik Nefret Suçları, İslam Karşıtlığı ve Ayrımcılık: Kuzey Amerika Örneği başlıklı kitabın editörlüğünü ASBÜ-GAUM Müdürü Prof. Dr. Şebnem Köşer Akçapar üstlenmiştir.

Kitapta, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’ya odaklanılarak Türk düşmanlığı ve İslamofobi gibi önemli iki toplumsal sorun sosyolojik, psikolojik, hukuki ve teolojik boyutları ile ele alınmaktadır. Sayın Rektörümüz, Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan’ın hak ve özgürlükler üzerine kaleme aldığı önsözü ile başlayan kitap, Prof. Dr. Şebnem Köşer Akçapar’ın İslamofobi ve Türkofobinin ABD ve Kanada’daki görünümünü istatistiksel verilerle destekleyerek anlattığı giriş yazısı ile devam etmektedir. Bu giriş yazısında, ayrıca, okuyuculara kitabın amacına ve kitap bölümlerinin içeriğine ilişkin özet bilgiler sunulmuştur.

Kitabın birinci bölümünü, ASBÜ İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Asım Yapıcı, “İslamofobinin Tarihsel Gelişim Süreci: Sosyal Psikolojik Bir Çözümleme” başlığı altında ka-

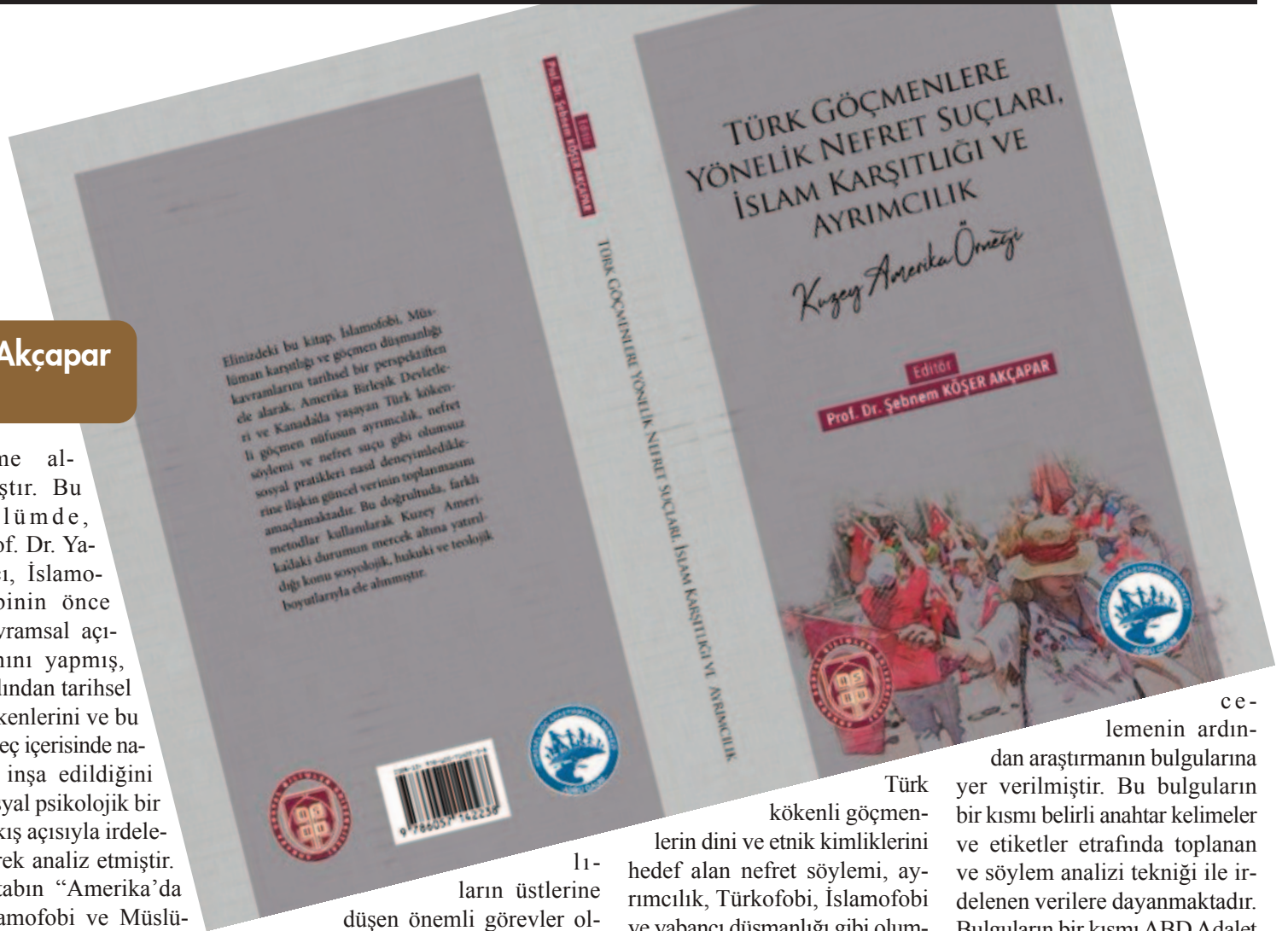
leme almıştır. Bu bölümde, Prof. Dr. Yapıcı, İslamofobinin önce kavramsal açıklımını yapmış, ardından tarihsel kökenlerini ve bu süreç içerisinde nasıl inşa edildiğini sosyal psikolojik bir bakış açısıyla irdeleyerek analiz etmiştir. Kitabın “Amerika’da İslamofobi ve Müslüman Karşıtlığı” başlıklı ikinci bölümünü, AGİT Dönem Başkanı Müslümanlara Karşı Müsamahasızlık ve Ayrımcılıkla Mücadele Özel Temsilcisi Prof. Dr. Mehmet Paçacı ele almıştır. İslamofobinin köklerini Yeni Dünya’ya yerleşen Avrupalıların Arapları ve Müslümanları da içerecek şekilde Doğulu toplumlara yönelik kalıpyargılarla dolu algılarına uzanarak arayan Prof. Dr. Paçacı, ABD’de Müslüman karşıtı nefretin ve ırkçılığın 1960’larda güç kazanmaya başladığını ve 11 Eylül saldırıları ile Müslüman olan olmayan herkesi, çeşitli önyargıların ve ayrımcı tutumların beslediği nefret saikli söylem ve saldırıların hedefi haline getirdiğini ifade etmektedir. Yazısının devamında, Müslüman karşıtlığı ile mücadele eden hak temelli, çok-ırklı, çok-kültürlü sivil toplum kuruluşlarından bahseden Prof. Dr. Paçacı tartışmasını, her türlü ırkçı ve ayrımcı tutumla mücadele ederek temel hak ve özgürlükleri savunmada Müslüman Amerika-

ların üstlerine düşen önemli görevler olduğunu vurgulayarak noktalamıştır.

Kitabın üçüncü bölümünde, Rektör Yardımcımız Prof. Dr. M. Hakan Türkçapar’ın “Önyargı ve Ayrımcılığın Psikolojisi” başlıklı yazısı okuyucuyla buluşmaktadır. Prof. Dr. Türkçapar, bu yazısında, önyargıların ve kalıpyargıların oluşumunun etiketleme ve düşmanlaştırmaya yol açarak gruplar arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkilediğini ve gerilim ve çatışmayı körüklediğini psikolojik temellendirmelerle ortaya koymaktadır. Kitabın son bölümünde ise, 2020-2021 yılında yürütülen proje kapsamında nitel araştırma yöntemiyle elde edilen verilerin detaylı analizi okuyucuyla buluşmaktadır. Prof. Dr. Şebnem Köşer Akçapar, Dr. Öğretim Görevlisi Erman Eroğlu, proje asistanları Aysima Çalışan, Tuna Kılınç ve Elif Banu Varlı tarafından yazılan bu bölümün temel amacı, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’da yaşayan

Türk kökenli göçmenlerin dini ve etnik kimliklerinin hedef alan nefret söylemi, ayrımcılık, Türkofobi, İslamofobi ve yabancı düşmanlığı gibi olumsuz sosyal pratiklere ne ölçüde maruz kaldıklarını ve bunları nasıl deneyimlediklerini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, her iki ülkede kayda geçirilen nefret suçlarının son yıllardaki görünümünü özetleyen araştırmanın sorunsalının ortaya konulmasının ardından, araştırmanın amacı, önemi, yöntemi ve sınırlılıkları hususlarına değinilmiştir. Ardından, Türkiye’den ABD ve Kanada’ya yönelik ilk kayıtları 1820’li yılları bulan göçlerin tarihçesi ve bu tarihsel süreç içerisinde değişen göçmen profili hakkında detaylı bir incelemeye yer verilmiştir. Bir sonraki kısımda ise, bu iki ülkenin ayrımcılık ve nefret suçları ile mücadeleyi amaçlayan ilgili yasaları ve yükümlü oldukları uluslararası sözleşmeler analiz edilerek, araştırmanın konusu hukuki çerçeve etrafında tartışılmıştır. Erving Goffman’ın damga teorisi ve Étienne Balibar’ın yeni ırkçılık tartışması üzerine konumlandırılan kavramsal ve kuramsal in-

celemenin ardından araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Bu bulguların bir kısmı belirli anahtar kelimeler ve etiketler etrafında toplanan ve söylem analizi tekniği ile irdelenen verilere dayanmaktadır. Bulguların bir kısmı ABD Adalet Bakanlığı, Kanada Adalet Bakanlığı, Bloomberg Law, Lexisnexis, Westlaw, New York Eyaleti Hukuk Raporlama Bürosu gibi veri tabanlarındaki hukuki metinlerin taranması ile elde edilmiş; bir kısmı ise, ABD ve Kanada’da yaşayan bazı kilit katılımcılar ile çevrimiçi ya da yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmelerden temin edilmiştir. Son olarak, 2021 yılına ait kayda geçirilen olumlu ve olumsuz gelişmeler eğitim hakkı, seyahat özgürlüğü, çalışma ve sosyal güvenlik hakkı, mülkiyet ve miras hakkı, hak arama hürriyeti ve siyasal hak ve siyasal katılım başlıkları altında kategorileştirilerek sıralanmıştır. Araştırma sorunsalının en güncel halini ortaya koyan bu kitap, Türk kökenli göçmenlerin de mağduru olduğu nefret saikli saldırılar ve İslamofobi ile mücadele için hangi adımların atılabileceği hususunda çeşitli önerilere yer verilerek sonlandırılmaktadır.

İSLAM ve BATI MEDENİYETLERİNİN TERAKKİ ANLAYIŞINDAKİ FARKLILIK

Nazife İnci

(İdari ve Mali İşler Güvenlik Grv.)

“İslam ve Terakki” 2010 yılında kaleme alınmış, akademik bir kitap olmakla birlikte dili anlaşılır ve açıktır. Yazar, önsözde kitabın konusu hakkında kısa bilgiler vermiş, insan ve yaratıcı hakkında sahih bir anlamlandırma peşinde olunması gerektiğini vurgulamıştır.

Yazara göre Batı Medeniyeti değerden uzak olduğu için İnsanın varoluşuna bir anlam bulamamakta bu sebep ile kâbus içinde kabus yaşamaktadır. Teknolojik bakımdan ilerlemelerinin arka planında maddeye olan bağımlılıkları vardır. Batının bilinçaltındaki bunalımı, yüzyıllar boyunca yaşanan zihinsel esaretin bir sonucudur. Bu yüzden bilim ve teknolojinin gelişmesi ile insani erdemini gerilemesi ters orantılıdır.

Karakaya'nın kitabı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümün ana başlığı “İslam Terakkiye mâni midir?” sorusudur. Yazar, bu ana başlığa, iki alt başlıkta cevap bulmaya çalışmıştır.

Bu bölüm de Batı ve İslam, referansları bakımından karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Batı dünyasının çıkmaza girdiği noktalar ortaya konmuştur. Konu anlatılırken Eliot, Cabiri, Farabi ve Yunus Emre gibi feylesof ve mutasavvıflardan faydalanılmıştır. Batı, maddi terakki yolunda ilerlerken, İslam medeniyetinin manevi terakkiyi de önemseydiği anlatılmıştır.

İslam medeniyetinde ilmin yolu üçtür; Beş duyu, akli selim ve haber-i sadık (Kur'an-ı Kerim ve Sünnet) Batı da bilgi kaynağı olarak “haber-i sadık” yoktur. Ayrıca İslam'da üç kutup vardır. Allah, insan ve tabiat, Batı ak-

lında iki kutup vardır, insan ve tabiat. Batıda Tanrı tabiatın sırlarını keşfetmede rol oynar, İslam'da tam tersidir. Tabiat, Allah'ı bulmak için aracıdır. Batı'da kültür ile akıl, bilgi ile irtibatlıdır. İslam'da akıl, davranış ve ahlak ile ilgilidir.

Yazar, kapitalizmin ihtiyaç kelesini saptırdığından bahseder. İslam'da ihtiyaç; insan için zaruri olan barınma ve giyinme gibi temel hususları ifade ederken modern uygarlığın bütün çabası gittikçe daha çok ihtiyaç ihdas etmektedir. Bu durum, insanları maddeye bağımlı hale getirmektedir. Batılı insan elindeki pek çok imkana rağmen uğrunda yaşayacağı bir amaç bulunmadığı için anlamsızlık girdabına gark olmuş durumdadır.

İkinci bölümde, etik, ahlak ve teknoloji; kavramlarının anlam alanları üzerinde durulmuştur. Modernizm ve teknoloji, ahlakilik açısından değerlendirilerek dört ara başlık altında incelenmiştir. Yazara göre Batı için özgürlük, ahlak-din ve toplum vesayetlerini aşip hayatın tüm boyutlarına yayılan bireysel ve akli var olma biçimidir. Aydınlanma ideolojisinin kültür ve değerden bağımsız bir insanın var olabileceği fikri, insanları ahlaksızlığa sevk etmiştir. Kitapta Kant ve Heller'den örnekler verilmiş Nietzsche'nin “Tanrı öldü” sloganı ile dinin yerini bilim aldığı düşüncesi üzerinde durulmuştur. Modern zamanlara kadar tabiat, güzelliğe ve ahenge sahip olan bir kozmos iken, Modernizm ile birlikte, varlık, özne ve nesne olarak ikiye ayrılmıştır. Batı için insan dışındaki tüm varlık dolaşısıyla bir araçtan ibarettir.

Sanat; insanın düşüncelerini duyguya aktaran önemli bir yöntemdir, demiş yazarımız. Ancak teknolojik aletler, sanattan yoksundur diye de eklemiştir. Çünkü bu aletler işlevleri ile öne çıkmıştır. Sanat insanın Ruh dünyasının ortaya koyduğu üründür. Teknolojik aletler belli bir zaman sonra kıymetini yitirir. Sanat ruhuyla yapılan eserler ise gün geçtikçe önemini ve değerini artırır. Dolayısıyla teknoloji insanın ruh dünyasını zayıflatır. Bilim ve Teknolojinin ilerlemesiyle sanat gerilemiştir.

17. yüzyıl rasyonalizm dönemi olarak anılır. Doğa yasası aynı zamanda akıl yasasıdır. Bu yüzyılın tanrısı mantıkçı bir tanrıdır. Newton, doğayı tanrının kurduğunu fakat kurduktan sonra işleyişine müdahale etmediği bir saate benzetir. Endüstri gelişmiş, makine makina üretmeye başlamış ve ekonomik insan modeli ortaya çıkmıştır. Tanrıya karşı özgürlüğünü savunan akıl, ürettiği eserlere mahkûm olmuştur. İnsan ilerlemesinin yerini teknolojik ilerleme almış, ruh yerine beden yola hükümran olmuştur.

Üçüncü bölüm; üç ara başlıkta incelenmiştir. Bu bölümde batı zihninin ileri sürdüğü çoğu düşüncenin dini bir asıla dayandığı anlatılmaktadır. Antik Yunan kültürü uzun bir süreç içerisinde sindirilerek Batı kültürüne adapte edilmiştir. Yunan Felsefesi, Helen uygarlığı, Katolik Hristiyanlığı ve Aydınlanma hepsi birbirine geçmiş, birbirinden etkilenmiştir. Batı Hristiyanlığının oluşmasında Roma kültürünün etkisi büyük

olmuştur. Bu dönemde Hristiyanlık iki kez tahribata uğramıştır. Zihinsel az gelişmişliğin soyut düşünceye ulaşamaması nedeniyle şirk olgusu Hristiyanlığın içine sızarak onu kirletmiştir. Bu sebep ile modern çağ, orta çağdan daha karanlık diyebiliriz

İslam varlıkları nimet olarak nitelendirirken Batı nesneleştirmiştir. Evrende yaratılmış olan her nesne ve hadise kendi varlık düzeyinin ötesinde bir hakikati göstermek bakımından Allah'ın ayetidir. Bu açıdan kâinat okunup anlaşılması gereken bir kitap gibidir. İslam düşüncesine göre Dünya boş yere yaratılmamıştır, onun gayesi insan hayat mekanı olmaktır. İnsanın gayesi ise sünnetullahı uygun iradi bir hayat sürmektir. Bunu yaparken dünyanın bize verilmiş bir emanet olduğunu da unutmamak gerekir.

Karakaya sonuç bölümünde kısaca kitabın bir çeşit özetini vermiştir. Her medeniyet Tabiatı araştırmıştır ama hiçbir mede-

niyet Batı kadar tabiatı tahrip etmemiştir. İslam alimleri tabiatı araştırırken onu Allah'ın bir ayeti olarak görmüşler, Batılı bilim adamları ise Allah'ı hayatın dışına çıkarmak için bunu yapmışlardır. Batı maddi terakkiyi temsil ederken İslam medeniyeti manevi terakkiyi önemsemiştir.

Bu kitabı okuyunca içinde bulunduğumuz toplumun maddeye olan bağımlılığını, insanların nasıl körleştiğini daha yakından görmüş oldum. Maneviyatın ne kadar da önemli olduğunu, dünyanın faniliğini, doğanın Allah'ın bir ayeti ve biz insanlara bir ih-sanı olduğunu kavradım. Büyük bir haz ile okuduğum kitabı, tahkiki, tenkidi ve felsefi düşünmeyi seven kişilere tavsiye ederim.

Yazımı, Pascal'ın şu sözleriyle bitireyim “Eğer ruhunu kaybediyorsa, evreni kazanmak insanın ne işine yarar”

Çocukluğunuzu Hatırlamak İsterseniz Okuyun?

Kanadalı bir yazar olan Lucy Maud Montgomery 1874'te Prens Edward Adası'nda doğdu. Yazar, küçük yaşta annesiz kalmış ve çocukluğunu büyükannesinin yanında geçirmiştir. Önceleri yerel bir gazetede makale yazan yazar, daha sonra postanede çalışmaya başlamıştır. Hayatı boyunca 20 roman kaleme alan yazarın en ünlü romanı "Yeşilin Kızı ANNE"dir. Halen Kanada'nın en sevilen yazarları arasındadır.

Zeynep Öztürk
(DİLMER, İdari Personel)

Sis, çiftliğin üzerini ince bir tül gibi örtmüştü. Çok ince yağmasına rağmen her yeri ıslatan yağmur havayı iyice üşütmüş olsa gerek ki Marilla eski model sobalarına bir odun daha attı. Şalına iyice sarılmış bir şekilde koltuğuna oturan Marilla, pencereden dışarı tekrar bakıp eline örgüsünü aldıktan sonra sobanın karşısına oturdu. Merak içerisindeydi. Acaba hatamı yapmıştı bu kararı almakla. Ya başlarına türlü türlü iş gelirse, iki kardeş olarak ne yapabilirlerdi ki...

Yolculuk çok uzun sürmüştü. Acıkmış, yorulmuş ve haddinden fazla heyecanlıydı. Bu sefer sevdirecekti kendini, emindi buna. Diğer evlatlık verildiği evlerde yapmış olduğu hataları yapmayacaktı. Mesela hayal kurmayacaktı, asla çok konuşmayacak ve kitaplardan bahsetmeyecekti. Tren garının bahçesinde henüz yeni çiçek açmış erik ağacının altında otururken almış olduğu bu kararı, erik ağacına anlatmış ve ondan hatıra olsun diye kar gibi çiçeklerle süslü minik bir dal almıştı. Tam bu sırada ona yaklaşan ihtiyar adamı fark etti. Bu o muydu yoksa, onu teslim almaya gelmiş yeni yuvasının sahibi.

Onu görür görmez sevmişti Anne. Ne huzur dolu bir adam diye düşündü. At arabasıyla yola koyulduklarında ona o ka-

dar çok şey anlatmak istiyordu ki hem nerden başlayacağını bilmiyor, hem de susarsa bir daha konuşacak cesareti bulamayacağından korkuyordu. Hiç konuşmayan bu adamın yanında aldığı huzur, yol boyunca çektiği her zorluğa bedeldi. Öyle ki yolculuk hiç bitmesin istiyordu.

Son tepeyi aşip ışıkları yanmış çiftliği görünce korku ve heyecan tekrar galip geldi Anne'nin kalbi heyecanla atıyordu.

Onu karşısında gören Marilla şaşkınlıktan afallamış adeta şok olmuştu. Çünkü onların talebi çiftlik işlerine yardımcı olabilecek bir oğlan çocuğuydu. Oysa şimdi karşısında cılız, kirli elbiseli, kızıl örgülü saçları iki yana düşmüş parlak yeşil gözlerinin yanı sıra ince yüzünde çiller olan bir kız çocuğuydu.

Kardeşinden gelen açıklama onu tatmin etmemiş yanlış anlaşılma sonucu yapılan bu hatanın yarın kızı geri götürerek düzeltileceğine karar vermişlerdi.

Yemek yiyemiyordu Anne. Bırak yemek yemeyi nefes bile alamıyordu. Ne yani bir yanlış anlama yüzünden mi buralara kadar gelmişti. Ya kurduğu onca hayal ne olacaktı. Peki ya görür görmez sevdiği ve baba hissi uyandırdığı sessiz sakin adamdan ayrılacak mıydı? Hem de tepeden aştıklarında görmüş ol-

duğu bu çiftliği görür görmez yuvası gibi benimsemişken. Hiçbir hayali bu kadar gerçeğe yakın olmamıştı. Ve bu hayalin yarın biteceğini ona söylüyorlardı.

Anne tavan arasında ona gösterilen odada hıçkırarak ağlayıp uyuduğunda alt katta kardeşler arasında çok çetin bir tartışma başlamış ve maalesef Marilla, kesin bir şekilde gitmesi gerektiğine hükmetmişti. Yarın sabah, o kız gidecekti ve yerine erkek kardeşine yardım edebilecek olan bir oğlan çocuğu istenecekti.

Sabah şiş gözlerle Marilla'nın elini tutmuş uzaklaşırken son bir kez ilk defa yuvası gibi hissettiği eve baktı. Oysa kader bir yanlış anlamayla başlayan bu serüveni daha yeni başlatmıştı. Evet hislerinde yanılmamıştı yuvası gibi gördüğü ev onun gerçek yuvası olacaktı...

Annesi babası öldükten sonra yetimhaneye bırakılan ve defalarca evlatlık verilen hayalperest, maceracı, türlü yaramazlık yapan ve tam bir kitap kurdu olan küçük bir kız çocuğunun hikayesini anlatıyor bu kitap. Yazar bu eserinde günümüzde hala sorun teşkil eden sınıf farklılıklarını, güzel-çirkin olgusunu, ırkçılığı, haksızlıkları ustaca kaleme almıştır. Ayrıca yazarın

yapılan her davranışın arkasında mutlaka duygusal bir kaçış ya da arayış olduğunu apaçık ortaya sermesi güzel bir detay olmuştur.

Bu kitap bana çok güzel hayallerle başladığımız şeylerin tam bir yanlış anlaşılma ve hayal kırıklığı ile de sonuçlanabileceğini ama bizim yılgınlık göstermeden hayallerimizin peşinden koşmamız gerektiği mesajını veriyor.

Yazarın roman kahramanını ilk defa gören kişinin "Seni görür için seçmemiş oldukları açıkça belli oluyor" cümlesine biraz yakından bakacak olursak, günlük yaşantımızda kabiliyetlerimiz, yeteneklerimiz ve hatta adab-ı muâşeret kurallarına uymamız bile görünüşümüzün ardında kalıyor maalesef. Bu cümle, her defasında evvela dış görünüşe puan verildiğinin açık bir ifadesidir. Bu bölüm beni bilhassa etkilemiş ve yazarın bu cümlesiyle bizler de karşılaştığımızdan dolayı not ediyor, özümüz önemli olduğu için bu

tür söylemleri dikkate almamamız gerektiği nasihatini alıyorum. İşte bu yüzden yazarın burada anlatmış olduğu ana fikre katılıyorum.

Son olarak roman kahramanının yapmış olduğu davranışlarda kendi çocukluğumu okumanın zevkine vardığını söylemek isterim. Bilhassa sınıf arkadaşının kafasında kırdığı yazı tahtasını, saç rengini değiştirmek için yapmış olduğu büyük hata ve pasta yaparken ki dikkatsizliği nedeniyle farklı tatlar elde etmesi favorilerim arasında.

Yine ağaçlara isim takarak onlarla sohbet etmesi ve hele ormanda kendine küçük bir ağaç kulübe inşa etmesi bilhassa beni romanın içine çeken çocukluk anılarımdan olmuştur.

Her ne kadar farklı coğrafyada yazılmış bir macerayı anlatsa da her birimizin çocukluğuna inmemizi sağlayacağından bence "Yeşilin Kızı ANNE" okumak için özel bir kitap

Beyaz Felaket

Selda Nergiz (İslami İlimler Fakültesi Şef)

Portekiz edebiyatının dünyaca ünlü yazarlarından biri olan Jose Saramago 16 Kasım 1922 yılında Portekiz'in Azinhaga Ribatejo kentinde doğmuştur.

Yoksul bir köylü ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen yazar Lizbon'da öğrenim görmüştür. Ancak daha sonra ekonomik nedenlerle okulu bırakmak zorunda kalmıştır.

Makinistlik eğitimi aldıktan sonra teknik ressamlık, editörlük ve çevirmenlik gibi birçok iş yapmıştır. 1993 yılında Kanarya adalarına yerleşen Jose Saramago 18 Haziran 2010 yılında hayata gözlerini yummuştur.

Roman, deneme, şiir ve oyun kitapları yazan Jose Saramago'nun ilk kitabı olan Günah Ülkesi 1947 yılında yayımlanmıştır. Bu kitabından sonra uzun bir müddet roman yazmamıştır. Düz yazılarında nokta ve virgülden başka noktalama işareti kullanmamıştır. Üslubunda muzip bir tavır görülür. Bu onu diğer yazarlardan ayıran önemli bir yönüdür.

1995 yılında yayımlanan Körlük kitabı 2008 yılında aynı isimle beyazperdeye aktarılmıştır. Yazarın bu kitabında kahramanların ve mekânların yeri belli değildir.

Roman her şey trafikte yeşil ışığın yanmasını beklerken, birdenbire gözüne beyaz bir perde inerek kör olan bir adamın hikayesiyle başlar. Salgın farklı noktalarda yakın temasa geçen insanlardan tüm şehre yayılarak toplumsal bir kaosa dönüşür. Hikayede olayın geçtiği yerden ve kahramanların isimlerinden bahsedilmemiştir. Birinci kör, birinci köre yardım eden adam, doktor, doktorun karısı, koyu renkli gözlüklü kız ve şehla gözlü çocuk gibi adlandırmalar yapılmış.

Olaylar, körlük salgınının etrafa

yayılmaması için ülke yönetimi tarafından karantinaya alınan ve eskiden akıl hastahanesi olarak kullanılan binaya götürülen yedi kişi etrafında gelişir. Eski akıl hastahanesine körler "Yılan ölürse zehir de ölür." zihniyeti ile kapatılarak kendi hallerine bırakılmıştır. Karantinaya alınan insanlar kişisel bakımlarından tutun da suç sayılabilecek her şeye karşı onları gören birinin olmadığını etraftaki herkesin kör olduğunu varsayarak duyarsızlaşmışlardır. "Her insanın yaşadığı en az iki hayatı vardır. Biri bildiğimiz vitrinlik, diğeri bilmediğimiz derinlik." sözündeki gibi vitrinlik hayatlardan kimsenin görmediği yerde eser kalmıyor.

Zamanla yayılan salgın sebebiyle binaya getirilen insan sayısı da artar. Artan insan sayısı beraberinde binada güç dengeleri oluşur. Erkeklerden oluşan grup gücü ele geçirip, sınırlı yiyeceklere el koyarak kendi kurallarını kendileri koymaya başlar. Diğer insanlara yiyecek karşılığında şiddet uygulamayı ve zayıfları istismar etmeyi adet edinirler. "Dünyanın en mantıklı hastalığı, görmeyen göz, gören göze körlük bulaştırıyor." ifadelerindeki gibi gören tek kişi olarak doktorun karısı şiddet ve istismar dayanılmaz boyutlara ulaşmaya kadar sorumluluk alıp müdahale etmez. Aynı odayı paylaşan ve kör olan diğerleri de güçlülerin koyduğu kurallara boyun eğerek bu vahşete sessiz kalır. "Korku insanı kör eder, gözlerimiz görmemeye başlamazdan önce bizler zaten kör olmuştuk, korku bizi kör etmişti, aynı korku yüzünden körlüğümüz sürüp gidecek." sözlerindeki gibi mevcut durum kabullenilir. Başlangıçtan itibaren birbirine tutunan bu yedi kişinin isyanı doktorun karısının binayı yöneten kişiyi öldürmesiyle başlar. En sonunda eski akıl hastahanesinin yanmasıyla insanlar kur-

tulur ve her şey sona erer.

Hikâyenin sonunda, doktorun evine ulaşılır, nasıl devam edileceğine dair planlar yapılarak yeniden bir düzen kurulmaya girilir. Önce trafikte birden kör olan adam ardından diğerleri görmeye başlar. Son sahne ise belleğimize çıkmamak üzere kazanır! Salgın bitmiş ve herkes tekrar görmeye başlamıştır.

Yazar kitapta biyolojik körlükten ziyade ruhsal ve zihinsel körlüğün altını şu sözleriyle çizer. "Gözleriniz gibi gönünüzün de körleşmiş olduğunu göreceksiniz, şimdiye kadar bizim içimizde yaşayan ya da bizi şimdiye kadar yaşatan ve bizi biz yapan duyguları gözlerimize borçluyuz, gözlerimiz görmeseydi bambaşka duygulara sahip olurduk, bu nasıl olurdu, duygularımız ne yönde değişirdi bunu bilemeyiz, Ölü sayılmamız gerektiğini, çünkü görmediğimizi söylüyorsun, her şeyin özü burada yatıyor işte."

Yazar, toplum sorunlarına kayıtsız kalınmasını körlük metaforu üzerinden anlatır. Bu körlük öyle bir körlük ki zaman ve mekan algısının yitirilmesine neden olur.

Kitabı okurken cinayet ve insanların istismar edilmesi sahneleri fazla detaylandırıldığı için okuyucuyu rahatsız edebilir. Gören biri olarak doktorun karısının başlangıçtaki kayıtsızlığı beni öfke deryasında boğarken içinde bulunduğu kaosu etkisiyle işlediği cinayeti destekleyen "Öç almak doğru bir amaç uğruna yapılmışsa insanca bir davranış olur, kurbanın kendi celladı üzerinde hiçbir hakkı yoksa adalet yok demektir." sözleri kanımı dondurdurdu. Diğer taraftan günlerce verdiği vicdan muhasebesinin "Neyin sorumluluğu, herkes gözlerini yitirmişken benim hala görmekte oluşumun getirdiği sorumluluk." şeklinde ifade edilmesi beni çok duygulandırdı.

Eser çevremizde olup biten şeyleri küçümseyerek kolayı tercih edip her yüz çevirişimizin nelere mal olduğunu daha iyi anlama ve analiz etme imkânı sağlıyor.

İnsanların kendisine ne kadar kör olduğunu anlayarak içsel uyanışını görmek için mutlaka okunması gereken bir kitap.

15 TEMMUZ
DARBE GİRİŞİMİ
KİTAPLARI SERGİSİ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı "15 Temmuz Darbe Girişimi" nin sene-i devriyesi münasebetiyle bir kitap sergisi açtı. "15 Temmuz Kitapları Sergisi" adıyla sergilenen kitapların açılışını ASBÜ Rektörü Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan yaptı. Açılışa, Yabancı Diller Fakültesi Dekanı İsmail Çakır, İslami İlimler Fakültesi Dekanı Selçuk Coşkun, Genel Sekreter Saim Durmuş ve beraberindekiler katıldı. Sergideki kitapları tek tek inceleyen Arıcan ve beraberindekiler, "15 Temmuz Hain Darbe Girişimi" ile ilgili olarak yapılan bu etkinliğin önemi üzerine fikir beyan ettiler.

Rektör Musa Kazım Arıcan, "Kütüphanemizin gerçekleştirmiş olduğu bu sergi, gelecek bakımından çok önem arz ediyor. Çünkü Cumhuriyet tarihinin en önemli olaylarından biri olan 15 Temmuz Darbe Girişimi ile daha önceki darbelere sessiz kaldığı halde ilk defa bu darbeye tepki gösterip onu engelleyen milletin bu tavrının tarihe doğru olarak aktarılması çok önemlidir. Kütüphanemizin ulaşabildiği kitapları bir koleksiyon içinde toplayıp muhafaza etmesi gerçekten takdire şayandır. Çünkü gelecekte bu olup bitenler çarpıtılarak tarihin yanlış aktarılması ihtimali vardır." Dedi. Arıcan, kütüphane yetkililerinden "15 Temmuz Darbe Girişimi" koleksiyonunun genişletilmesini istedi.

Hayatın İçinden: Hüznün ve Gurbetin Hikâyesi

Betül Sena Ateş

(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf)

Öykülerini Anadolu coğrafyasının mayası ile yoğuran, Türk edebiyatının ve hikâyeciliğinin "Kutlu" isimlerindedir Mustafa Kutlu. İlk baskısı 2006'da yayınlanan Menekşeli Mektup adlı eserinde "Menekşeli Mektup", "Hacca Gidebilmek" ve "Kan Üstüne Kan Damlar" adlı üç hikâye yer almaktadır. Türkçeyi duru bir su gibi hikâyelerine damıtan yazar, eserde dili ustaca kullanır. İlk hikâye kitaba da ismini veren Menekşeli Mektup'tur. Ardından Hacca Gidebilmek ve Kar Üstüne Kan Damlar adlı hikâyeler gelmektedir. Eser, aşk, hüznün, gurbet, vatan, yolculuk, insan yalnızlığı gibi temalarla inşa edilmiş; yazarın hayat bilgileri, tecrübeleri ve insan tahlilleri ile harmanlanmıştır. Hikâyelerde değişken mekanlar kullanılmakla birlikte, kahramanın yolculuk hâli üç hikâyede de işlenmiştir. Kahramanlar beden insanlarla kuşatılmış bir çağda ruhen yalnız olan, aşkın ve gurbetin derin melâlini taşıyan, iyi niyetli fertlerdir. Hikâyelerse hüznün teması etrafında bir araya gelirler.

Eserin ilk hikâyesi olan Menekşeli Mektup, bir Postacı'nın evlilik ve trajik aşk hikayesi ekseninde şekillenmektedir. "Talihsiz bir evlilik" denemesinde bulunmuş olan postacı, bir süre tek başına yaşadıkdan sonra amcasının aracılığıyla genç bir kız ile evlenir ve olaylar başlar. Evlendiği genç kızın bir süre sonra sevdiği adama kaçması ile mecnuna dönen postacı, yalnızlığına geri döner. Menekşe pullu mektuplarını taşıdığı Almanya'ya çalışmaya giden Ahmet Ferit Bey'in eşi Gülfem İncila hanıma hayranlık duymaya başlar, ardından aşık olur. Hikâyede postacının tek taraflı aşkı, Ahmet Ferit Bey'in hasretinden deliye dönen

İncila hanımın eşine olan sadakatine şahit oluruz. Hikâyede sık sık araya girerek okurla hasbihal eden Kutlu, geriye dönüşlerle okuyucunun bakışını eski bir ana çevirmektedir. Anadolu'nun dilini, kültürünü, yaşayışını, acılarını hikâyeye serpiştiren yazar; " - Muhabbet iki başlı olacak arkadaş. Tek taraflı oldu mu sakat. Kara sevdaya girer.

-Çaresi?

Hikmetli bir söz söylüyor kahveci:

-Ya tahammül ya sefer!" cümleleriyle postacının tutulduğu kara sevdayı anlatır.

Hacca Gidebilmek adlı ikinci hikâyede ise Kadir adlı bir tır şoförünün Mercedes 302 otobüsü ile Hacca gidişi ve dönüş yolunda yaşadığı olaylar silsilesi anlatılmıştır. Hikâye günümüz insanı ahlak kavramı üzerine düşünmeye iten cinsten bir hikâyedir. Kutlu'nun hikâyelerinin büyük bir kısmında işlediği insanlığın yozlaşması ve paranın kutsallık atfedilen bir araç olması, Hacca Gidebilmekte de işlenir. Kadir, Hac'da geçirdiği zaman zarfında insanları gözlemleme fırsatı yakalamış, dönüş yolunda geçirdiği kazada memleket insanının merhametine ve sağduyusuna şahit olmuştur. Hacca yolculuk yaparken aynı zamanda kendi içinde sefere çıkmış olan ve bu Hac yolculuğundan pek çok şey öğrenen Hacı Kadir "Her kişi hacca gidebilir lâkin ancak er kişiler hacı olur. Böyle bilene..." diyerek Haccın insanîyet boyutuna işaret eden bir bakış açısı sunar okura.

Kitabın üçüncü ve son öyküsü olan Kar Üstüne Kan Damlarda

ise savaşın ve ölümün soğuk yüzü işlenmiştir. Kısa ama etkileyici bir şekilde kaleme alınmış olan hikâye bir çerçeve hikâye ile başlar. Yıllar sonra gurbetten köyüne dönen bir genç, nişanlısına bir gül alması, nişanlı kızın hasta olması ve hastane yolunda kızın eline batan gülün karda kan damlaları bırakması ile hikâye Sarıkamış trajedisinin şahidi askerlere bağlanmıştır. Harekatına katılıp, Ruslara esir düşen iki Türk askeri. Hastalık ve ağır hava koşullarında düşmanla mücadele eden Berham Çavuş'un vatani müdafaa etmek için ölümle yüzleşmesi, askerlerin tıpkı anlatının başında ölen genç kız gibi gencecik yaşta şehit olmaları, ölen genç kızın çeyizinin askerlere ihram olarak verilmesi savaşın acı yüzünü bir kere daha göz önüne sermektedir. Aziz askerinin düşmana ve tipiye karşı mücadelesini ve sonu mutlak bir hüznün bitecek bir hikâyeyi anlatır okura Kutlu. Hikâyede aşk, acı ve hüznün adeta içimize işlenmektedir.

Anadolu hikayecisi Mustafa Kutlu; ölüm, ayrılık ve insan olmak üzerine okuruna çok şey anlatmaktadır. Yaşadığımız coğrafyayı ve bu coğrafyanın gerçekliklerini, hüznünü, kayıpları, "tek başlı muhabbete" tutulanları, ölümün götürdüğü gencecik kızları ve oğlanları, doğru bir istikamet üzere yolda olanları okura tanıtır. Bize de hüznün ve gurbetin hikâyesini dinlemek düşer.

Yabancı Dil Hazırlık Okuyuculara Geçen Yılın Birincisinden Tavsiyeler

Merhaba arkadaşlar, ben geçen sene hazırlık sınıfını birincilikle bitirmeye hak kazanan İslami İlimler Fakültesi birinci sınıf öğrencisi Rüveyda Erdal.

Bugün sizlere kendi hazırlık serüvenimden bahsetmek için buradayım.

Üniversite sınavı sürecinde araştırma yaparken Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi ile karşılaştım. Ve hakkında araştırmalar yaptım. Araştırmalarım esnasında okulun eğitimi, öğrencilere tanıdığı fırsatlar, ikinci yabancı dil seçeneği, öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine imkan sağlayan kurslar, hazırlık sınıflarında verilen geniş çaplı eğitim ve akademisyen kadrosunun kaliteli ve özverili olması gibi hususlar dikkatimi çekti.

Bu özellikleri nedeniyle tercih listemin ilk sırasına ASBÜ'yü yazdım. İyi ki yazmışım.

Okula başlarken bazı korkularım ve tereddütlerim vardı. Aynı zamanda beklentilerim de yüksekti. Okulun, beklentilerimi yavaş yavaş karşıladığını fark ettiğimde tereddütlerim azaldı.

Hazırlığa başladığımda herkes gibi ben de zorlandım. İmam Hatip Lisesinde Arapça eğitimi alsam da bu alandaki seviyem oldukça düşüktü. Ancak hazırlık sınıfındaki hocalarımızın alakası, bilgeliği ve yardımseverlikleri sayesinde kısa zamanda büyük yol aldım.

Derslerimizin büyük bir kısmını Arap asıllı hocalar ile Arapça olarak işlemek ve gramer hocalarımızın da Arapça dilbilgisi kurallarını anlaşılır bir şekilde anlatması bizler için oldukça büyük bir şanstı. Okul yönetiminin ve hocalarımızın bize

verdiği önem öğrencileri de çalışmaya teşvik ediyordu. Bahsettiğim teşvik edici imkanlar ve kendi çabalarım ile sene sonunda muafiyet sınavından birincilik ile çıkmaya hak kazandım. Sizlere hazırlık sınıfında Arapçaya çalışma yollarımı ve nasıl verim aldığıma dair birkaç tavsiye vermek istiyorum.

Öncelikle Arapçayı bütün önyargılardan kurtularak sevmenizi, derslere öğrenmeye açık olarak gelmenizi, tavsiye ederim. Aynı zamanda "Kelime Defteri"nin olmasını, bilmediğiniz bütün kelimeleri bu deftere düzenli olarak çoğulları, zıt anlamlıları ve eşdizimleriyle yazmanızı, konuşma derslerinde aktif olmanızı, arkadaşlarınızla ya da kendi kendinize sürekli pratik yapmanızı, yazma ödevlerini kendi bilgilerinizle yazmanızı, gramer derslerinde anlatılan konuları düzenli bir şekilde not alarak sınavlara yakın bu konuların özetini çıkardığınız bir çalışma defteri tutmanızı, derse daima hazır bir şekilde gelmenizi, kitaplarda etkinlikleri önemseyerek kendi başınıza yapmanızı, anlamadığınız bölümleri hocalara çekinmeden sormanızı tavsiye ederim.

Bunları duyduğunuzda belkide içinizden yapacak ne çok şey varmış diyebilirsiniz. Ancak gereken önemi verdiğinizde başarınızın kaçınılmaz olacağına eminim.

Kendinize güvenin ve ipleri en başından sıkı tutun. Kendi çabalarınız ve hocalarımızın desteği ile hazırlığı başarı ile tamamlayacaksınız.

Hepimiz için mutlu ve başarılı bir yıl diliyorum.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

İskender Pala'dan Kalp ve Aklın Serüveni

Pınar Düzgün

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.)

Divan Edebiyatı üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan ve 'Divan Şiirini Sevdiren Adam' olarak adlandırılan İskender Pala, Ocak 2022'de yayınlanan yeni romanı A-71'de teknolojinin kapısını aralayarak okuyucuyu geçmiş ve gelecek arasında bir yolculuğa davet ediyor. Bu yolculuk 2023'te başlayıp Viyana Kuşatması'na, oradan da 2071 yılına uzanıyor.

A-71, evangelist ve siyonist üst akılların sözde insanların yararına yaptıkları birtakım deneylere katılan Türk kökenli Avusturyalı bir müzisyendir. Bu deneylerin amacı duygusuz, üstün akıllı insanlar üretmektir. Bu şekilde savaşların biteceğine ve İsa'nın farklı inançlarda Mehdi gibi karşılıkları var- yeryüzüne döneceğine dair bir inanç mevcuttur. A-71 de insanlığın yararına hizmet etmek için bu deneylere katılmıştır.

A-71, kimi zaman Yusuf Nalbant kimi zaman Joseph Schimmed olarak okuyucunun karşısına çıkar.

Bir gün içinde olduğu uçağın Sina Çölü'ne düşmesiyle birlikte düşünceleri değişmeye başlar. Üst akılların yapmaya çalıştığı duygusuz süper insanlar yaratma projesi sadece akıla dayalı bir projeyken çölde ve devamında yaşadıkları Yusuf'a kalbin de akıl kadar mühim olduğunu öğretir.

İskender Pala'nın bu hikâye boyunca anlatmaya çalıştığı şey, akıl ve kalbin birbirleriyle çatışan veya birbirlerini yok sayan olgular olmaktan ziyade birbirleriyle yan yana ve bir arada önem-

senmesi gereken olgular olduğudur. İnsanoğlu aklıyla yeni teknolojiler geliştirebilir, pek çok şeye akıl sayesinde vâkıf olabilir. Ancak kalbiyle aklın ötesindekileri anlayabilir. Akıl görmekse, kalp bakmayı bilmektir. Akıl duymaksa, kalp işitmektir. Ve İskender Pala'nın da kitabında belirttiği gibi; akıl bilgi, kalpse bilgeliktir.

Çölden kurtuluşuyla birlikte içinde olduğu durumu farklı açılardan görmeyi öğrenen Yusuf, denegi olduğu üst akılların en büyük yanlışının insanlığın sadece akılla kurtulabileceğine inanması olduğunu, belki de amacın insanlığı kurtarmak olmadığını fark eder.

Hikâye boyunca pek çok ikilik bir arada verilmiştir. A-71'in bazen Yusuf bazen Joseph olması, bir geçmişe bir geleceğe gitmesi, gittiği her mekân ve zamanda bir savaş-barış meselesi içinde kalması, yaşadığı her dönemde akli ve kalbi arasında bir seçim yapması gerektiğini simgeliyor ve temeldeki akıl-kalp çatışmasını pekiştiriyor olabilir.

Yusuf'la beraber zaman değişiyor, mekân değişiyor, dünya değişiyor ancak yöneticilerin amaçları, halkın çektiği sıkıntılar ve gördüğü zulümler değişmiyor. Geçmişte de şimdide de gelecekte de düzen çok değişmiş gibi görünse de yerinde sayıyor. Bu değişmiş gibi görünen ancak olduğu noktada kalan dünya düzenini İskender Pala, Yusuf'un 2023'ten tanıdığı bir karakteri her zaman ve mekânda farklı kişi gibi karşısına çıkararak doğ-

ruluyor. Görünüşü değişmeyen, isimleri ve statüleri değişen bir karakterle okuyucuya dünya düzeninin değişmediğini, farklı isimlerin aynı amaç uğruna dünyaya aynı zararını vermeye devam ettiğini ve edeceğini gösteriyor.

Yusuf'un iki isme sahip olması, gerektiği zaman gerektiği yerde birini seçebilmesine ve dini açıdan da özgür olabilmesine imkân sağlıyor. Ayrıca bir yandan akli, bir yandan kalbi konuşan bir insan olarak ikisinden birini tercih etmesi veya doğru ve yanlış karar vermesi yani sürekli bir çatışmanın ortasında oluşu bu şekilde okuyucuya veriliyor. Yusuf olmak demek, Müslüman olmak, kalbi dinlemek, doğru yolu seçmek demekken; Joseph olmak Hristiyan olmak, akli yani teknolojik dünyada yaşamayı seçmek demektir. Yaşadığı olaylar silsilesinde şartlar bazen Yusuf bazen Joseph olmasını gerektirmiştir. Yusuf da olsa Joseph de olsa amacı daima iyiliğin bir parçası olmaktır. Yusuf'un istediği ve başından beri gerçekleştirmeye çalıştığı ideali erdemli bir dünya düzeni kurmaktır. Ancak gittiği her zaman ve coğrafyada iyilik adıyla maskelenmiş çeşitli zu-

lumlere şahit olmuştur.

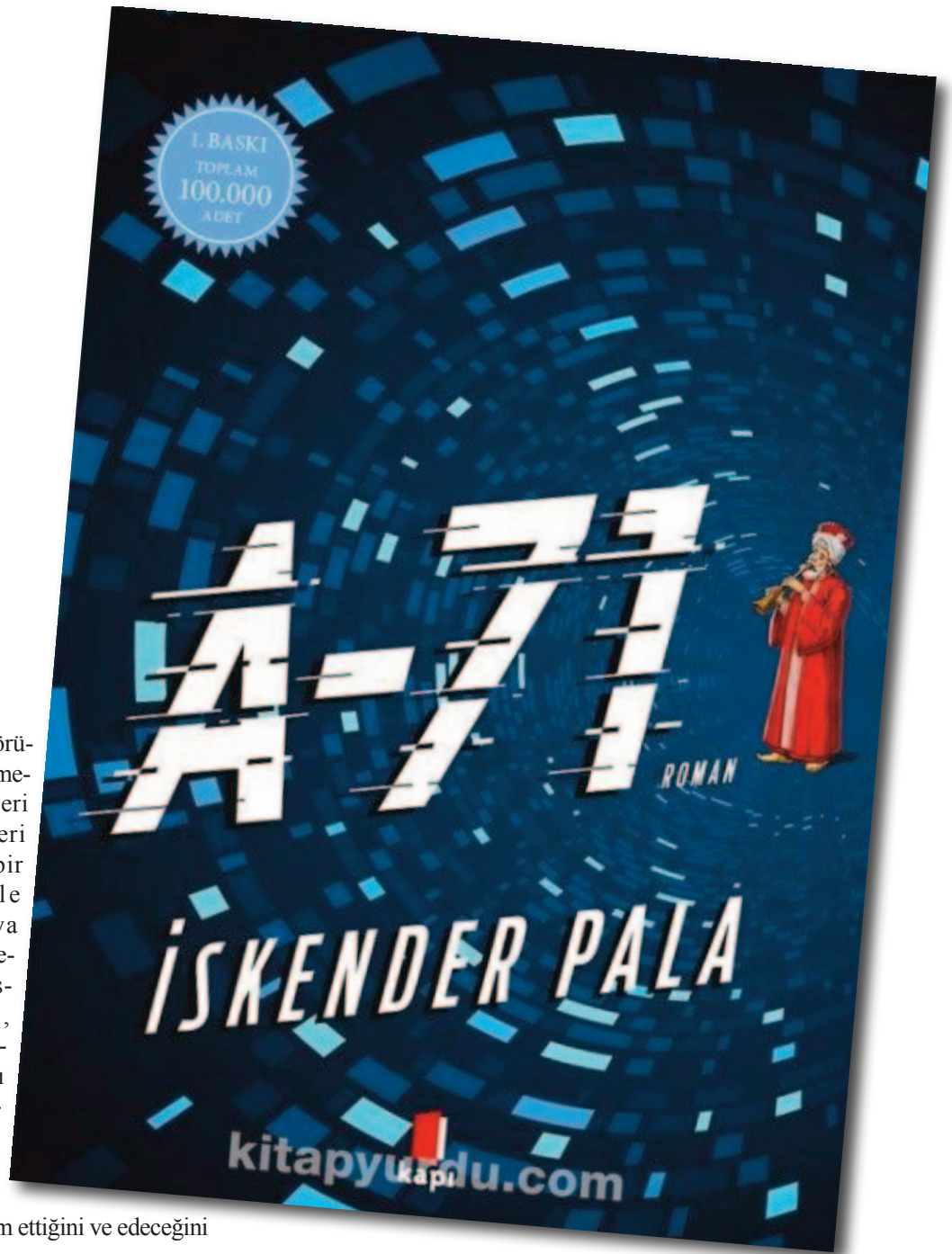
Kitap boyunca güdülen temel gaye olan kalbin ehemmiyeti dışında ikincil gaye inanç adına insanlığa zarar vermenin sonuçlarını gözler önüne sermektir. Bu geçmişte var olan ve günümüzde de devam eden bir sorundur. İskender Pala bunun gelecekte de çözülemeyeceğini öngörerek insanları bu konuda uyarmak istemiş ve bir yandan güzel bir ütopya kurgularken bir yandan ortaya bir distopya koymuştur.

Kısaca özetlersek, kitap boyunca akıl-kalp, savaş-barış, doğru-yanlış, dost-düşman, ütopya-distopya gibi ikiliklerle mevcut dünya düzeni eleştirilmiş, geçmiş ve gelecek kurgularıyla olan ve olacaklar hakkında okuyucuya bilgi verilmek istenmiştir. Sürekli birbirinin zıttı olan kavramlar kullanılmasının nedeni, dünyanın zıtlıklarla oluşuyor olmasıdır. Eğer kötü varsa iyi vardır, mutsuzluk varsa mutluluk vardır.

Hikâye özelinde bakılırsa; kalp varsa akılla iş yapılabilir, doğru varsa yanlış da vardır. Distopik bir dünya düzeni kurgulanırken, ütopyik unsurlara da başvurulmalıdır. Çünkü bir şeyin yok olabilmesi için önce var olması gerekir.

İskender Pala tüm bu zıtlıkları ve olayları, merak unsurunu canlı tutan bir aksiyon hikayesi içinde kurgulayarak okuyucuya sunmuştur.

Kitabında okuyucuyu düşünmeye iterek gerçekleri görmesini isteyen İskender Pala, katıldığı bir programda verdiği demeçte "İnsanları karamsarlığa düşürmek istedim." şeklinde açıklıyor bu durumu. Ve karakteri düşünüyor, "Acaba dünyada insanların birbirlerini öldürmedikleri, ce[b]elleşmedikleri bir zaman var mıydı? Gülümsemek o kadar mı zor, barışmak o kadar mı imkânsızdı?"

Benim Adım Kırmızı, Doğu ve Batı arasındaki etkileşimin ve doğudaki dönüşümün nasıl sıkıntılı ve acı verici süreçlerden geçtiğini minyatür sanatı üzerinden kurgusal bir düzlemde ele alan bir romandır

Berre Sude Caner

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.)

Postmodern teknikle yazılan “Benim Adım Kırmızı” romanı 1998 yılında yayımlanmıştır.

59 bölümden oluşan roman, yirmi bir karakterin ağzından anlatılan olaylar ile çok sesli bir yapıda okura sunulmuştur. Romanın her bölümünde karakterler kendi hikâyelerini anlatmak için oradadır. Yazar her bölümü bir karaktere tahsis etmiştir. Fakat bazı karakterler bir defa bazıları birden fazla bölümde yer alır. Her anlatıcı kendinden sonra gelen anlatıcının hikâyesine de ortak olmuştur. Böylelikle her bölüm birbirine ilintili hikâyelerle kurgulanmıştır. Bu hikâyelerin anlatıcıları bitki, şeytan, para, ölüm, hayvan, insan ve renktir. Yazar, romana hayatın her yerinden nesnelere ve olaylar yerleştirilerek okuyucuya gerçeğin ve gerçek dışının bir aradallığından yapılmış kurgusal bir dünya sunar.

Romanın Olay Örgüsü

Roman, Osmanlı Padişahı'nın isteğiyle Venedik Doç'una hediye olarak gönderilmesi planlanan bir kitabın hazırlık aşamasındaki olayları konu alır. Enişte isimli karakter, kitapta tasvir ettirdiği nesnelere Venedikli üstatların resimlerine benzemesini ister. Padişah ise “Duvara asılan her resme, en sonunda, farkına varmadan tapmaya başlayacağımızı anlıyorsun değil mi?” (s.128) diyerek itiraz eder, fakat sonra kitabın arasına gizlenen bir resim olarak kalması fikrinin cazipliğiyle kabul eder. Enişte'yi de

bu aşamada görevli tutar. Fakat Padişah Enişte'den Venediklilerle bir anlaşma yapma niyetinde olduğu sızdırılmasın ve nakkaşhânedede hasetliğe neden olmasın diye kitabın gizlice hazırlanması talebinde bulunur. Enişte, bu görev için saray nakkaşası Üstat Osman'ın yetiştirdiği -Kelebek, Leylek, Zarif ve Zeytin-mahlaslı dört nakkaşası uygun bulur.

Üstat Osman, sarayın baş nakkaşasıdır ve klasik minyatür anlayışının savunucusudur. Saraydaki nakkaşlar arasında, sipariş edilen kitabın İslâm'a aykırı olup olmadığı meselesi gündemdedir. Resimlerde suret çizilmesi, suretin aslına benzetilmeye çalışılması gibi tartışmalar diğer nakkaşlar arasında ve toplumun bir kesimi arasında fikir ayrılığına sebep olur. Erzurumiler ismiyle anılan bir grup, nakkaşların yaptığı resimleri eleştirir ve kahvehane gibi yerlerde şiddet içeren eylemlerde bulunur. Nakkaş Zarif Efendi de Erzurumiler gibi düşündüğünü, nakış sanatındaki perspektifin İslâm'a aykırı olduğunu dile getirir. Bunun üzerine kimliğini gizleyen dört nakkaştan birisi Zarif Efendi'nin fikirlerine karşı çıkar ve onu öldürür. Bu olaylar esnasında Enişte, Kara isimli yeğenini de kitabın hazırlığında yardımcı olması için İstanbul'a çağırır. Katil, daha sonra Enişte'nin evine gelir ve Zarif Efendi'yi neden öldürdüğünü açıklar. Ardından da Enişte'yi öldürür.

Romanda Doğu-Batı eksenli sanat çatışmalarının yanında bir

de aşk hikâyesine yer verilir. Enişte'nin kızı Şeküre dört yıldır savaş-tan dönme-yen eşini beklerken iki oğluyla birlikte kocasının ailesiyle yaşamaktadır. Kaynı Hasan, Şeküre'ye aşiktir. Yıllar sonra İstanbul'a dönen eski aşkı Kara da Şeküre'nin eksenine girmek için fırsat kollar. Babasının ölümünden sonra Şeküre eşinden boşanmak ister, Kadı'nın onayından sonra da Kara ile evlenir. Daha sonra Kara, Enişte'nin ve Zarif Efendi'nin ölümü esnasında kaybolan resimlerin ve katilin izini sürer. Kara, Kelebek'le bir araya geldiğinde Enişte'nin evinden alınan resmin kimde olduğu konusunda tartışır. Tartışmanın ardından, önce Zeytin'in evine sonra Leylek'in evine giderler. Neticede katilin Zeytin olduğu anlaşılır. Zeytin beklenmedik bir şekilde ele geçirdiği hançerle Kara'ya yaralar ve olay yerinden uzaklaşır. Ardından Hasan, Zeytin'i Şeküre'yi kaçırarlardan birisi zanneder ve öldürür. Tüm bu karmaşa yaşanırken roman, sipariş edilen kitaba ne olduğu konusunda bilgi vermeden sonlanır.

ORHAN PAMUK

Benim Adım Kırmızı

Sonuç Niteliğinde

Benim Adım Kırmızı, Doğu ve Batı arasındaki etkileşimin ve doğudaki dönüşümün nasıl sıkıntılı ve acı verici süreçlerden geçtiğini minyatür sanatı üzerinden kurgusal bir düzlemde ele alan bir romandır aslında. Bu bakımdan romanın bir fikri iletmekten daha çok, bir fikrin yayılırken toplum tarafından nasıl karşılandığını tasvir etmekte olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan roman, dar anlamda Osmanlı'nın, geniş anlamda ise İslâm dünyasının minyatür ve resim tartışması üzerinden sanata nasıl yaklaştığını anlatır. Romanın esas tartışması Doğu minyatürünün Batı resmi karşısında aldığı pozisyonudur. Orhan Pamuk, roman boyunca bu karşılaştırmayı bir tartışma olarak okura sunar ve yer yer “oryantalist” bir bakış açısıyla Batı resmini savunan fikirlerini Eniş-

te'nin ağzından iletmeye çalışır. Bu bağlamda Enişte'nin “Sonunda bizim usullerimiz ölecek, renklerimiz solacak. Kitaplarımızla, resimlerimizle kimse ilgilenmeyecek. İlgilenenler de ya hiçbir şey anlamayıp, dudak büküp, neden perspektif yok, diyecekler ya da kitapları hiç mi hiç bulamayacaklar” (s.197) demesiyle perspektif olmalı mı olmamalı mı tartışmasına bir yorum getirdiği görülmektedir. Fakat buna rağmen romanda Doğu'nun minyatürünün Batı'nın resmine galip gelip gelmediği bilinmez. Neticede yeniliği savunan Enişte'nin de eski usulü savunan Zarif Efendi'nin de ölümlüyle söz konusu tartışma bir sonuca varmamıştır. Öte yandan uğruna insanların birbirini öldürdüğü kitabın akıbetinin ne olduğu hakkında bilgi verilmesi de romandaki tartışmanın seyrini müphem bırakmıştır.

Kadın Sahabilerin Tarihsel ve Toplumsal Misyonu

Fatıma Dalaz

(İslami İlimler Fakültesi Öğr.)

İlk dönem İslam toplumunda Kadın Sahabiler adlı kitabın yazarı olan Mustafa Sarıbiyik, İslam tarihi alanında çalışmalar yapan bir akademisyendir. Yazar, bu çalışmasıyla ilk dönem İslam toplumunda kadın sahabilerin rolü, konumu ve şahsiyeti üzerine bir inceleme yapmıştır. Eserin yöntemi akademik, dili sadedir akademik hem de herkesin anlayabileceği bir sadeliktedir. Bu nedenle kitap hem ilahiyat alanında araştırma yapanlar için hem de kültür okuyucuları için istifade edilebilecek cinsten bir eserdir.

İslam dünyasının ilk canlı şahitleri/şehitleri ve usvet'ül haseneleri, şüphesiz Hz. Peygamber ve onun öğretilerini benimseyen ve içselleştiren sahabilerdir. Günümüz Müslümanları için ideal toplum; sahabilerin yaşadığı, "Asr-ı Saadet" devri diye adlandırılan, ilk İslam toplumdur. Bir din olarak İslam'ın her şartta ve zeminde ayakta kalabilmesinin en büyük nedeni, ona içtenlikle bağlı ve müslümanca yaşayan insanların olmasıdır. Hz. Peygamber, İslam dinini en güzel yaşayan, önderi ve şahididir. O'nun örnek gösterdiği, tasdik ettiği, övdüğü ve cennetle müjdelediği insanlar da, Hz. Peygamber'in ahlakıyla ahlaklanma davası güttüklerinden, Müslümanlar için önemli bir konuma sahiptirler. Bu çalışma, bizler için bir usvet'ül hasene konumunda olan Asr-ı Saadet döneminde çok önemli bir fonksiyona sahip olan kadın sahabileri ele alacaktır.

Kadının konumu ve niteliği, tarihsel ve sosyolojik açıdan tartışılan ve araştırılan bir meseledir. Günümüzde bilhassa medyanın öncülük ettiği bir akım olarak İslam'ın kadına değer vermediği, aşağıladığı ve konumunun alçaltıldığı şeklindeki görüşler şüphesiz dayanağı olmayan İslam karşıtı söylencelerden ibarettir.

İslam'ı kulaktan dolma ve asılsız bilgilerle anlamaya çalışmanın sağlıklı bir metod olmadığı açıktır. Genelde İslam'ı, özelde ise İslam'ın kadına yüklediği misyonu anlamak için Kur'an'ı Kerim'i, Hz. Peygamber'in söz ve fiillerini, ilk İslam toplumundaki kadınların yaşama biçimlerini incelemek gerekir. Çalışmamıza konu olan eser de, bu kontekste İslam'ın kadına yüklemiş olduğu misyonu ve kadının İslam toplumundaki aktif rolünü çeşitli biyografilerle ortaya koymuştur. Biz burada sadece birkaçını ele almakla yetineceğiz.

İlk örneğimiz aynı zamanda Hz. Peygamberin hanımı olan İslam davetinin ilk muhatabı ve ilk mü'minesi olma şerefine nail olan Hz. Hatice'dir. O, Hz. Muhammed peygamberliğini ilan ettikten sonra toplum tarafından dışlanması ve hareket alanının daralması esnasında maddi ve manevi destekleyen kadındır. Onun Hz. Peygambere destek ve etkisinin en unutulmaz olanı, Cebrail ile ilk karşılaşmasında ki korku ve tedirginliğinin giderilmesi hususundaki eşsiz telkinleridir.

Yemin ederim ki Allah hiçbir zaman seni utandırmaz. Çünkü sen akrabayı gözetirsin, doğru konuşursun, düşenin elinden tutarsın, yoksulları doyurursun, misafirlere ikram edersin, haksızlığa uğrayanlara yardım edersin.

Hiz. Peygamber de Hz. Hatice'ye her zaman muhabbet ve hürmet ile yaklaşmış, o öldükten sonra da hep hayırla ya'd etmiştir.

İkinci örneğimiz, Ümmü Habibe'dir. O, ailesinin baskılarına rağmen kocası Ubeydullah b. Cahş ile İslam'ı kabul etmiş ve Habeşistan'a hicret edenlerle birlikte hicret etmiştir. Kocası Habeşistan'da Hristiyan olduğu halde o, imanını muhafaza ederek dinini korumuştur. Ümmü Seleme, İslam'ı kabul etmiş, hicret etmiş, birleştirici ve dengeleyici unsurları bilinçli olarak kullanmış ve kararlı bir duruş sergilemiştir.

Örneklerden de anlaşılacağı üzere ilk dönem İslam toplumunda kadın sahabilerin rolü dikkat çekicidir. Onlar kişisel hayatlarını idame etmekte, eşlerini belirlemede, ailevi meseleleri halletmekte,

toplumsal rollerini yerine getirmekte hep fail olmuşlardır. İlimi alanda üstlendikleri misyonla, siyasi ve kültürel konularda faal olmuşlar, gerektiğinde topluma öncülük etmişlerdir. Savaş alanlarında, eğitim faaliyetlerinde, sağlık kurumlarındaki çalışmalarında kendilerini ortaya koymaktan çekinmeyen kadın sahabiler, tarihte eşine az rastlanır bir şekilde topluma yön vermişlerdir.

Saidenur Dabancı (Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.)

Çavdar Tarlasında Çocukların Neşesi

Jerome David Salinger, 1950'li yılların Amerikan edebiyatında tanınmış, dünyaca ünlü yazarlardandır. Ona bu ünü getiren 1951 yılında basılmış özgün adıyla *The Catcher in the Rye* (Çavdar Tarlasında Çocuklar) romanıdır. Yazar, bu kitabı kaleme almadan önce uzun uğraşlar sonunda *Times Dergisi* okuyucularının ilgisini çekmiş ve henüz yazmayı inanç haline getirmemiştir. Salinger eserini II. Dünya Savaşı'na katıldığı yıllarda savaş psikolojisiyle kaleme almıştır. Başyapıt, Türkiye'de ilk olarak Adnan Berk tarafından "Gönülçelen" adıyla dilimize çevrilmiş daha sonra Coşkun Yerli tarafından çevrilerek "Çavdar Tarlasında Çocuklar" ismiyle YKY yayınları aracılığıyla yayımlanmıştır.

Romanın başkarakteri Holden Caulfield, Salinger'in kendi çocukluğundan esinlenerek oluşturduğu anti-kahramandır. J. D. Salinger gibi Holden da sorunlu bir öğretim hayatı geçirir. Nitekim roman Holden Caulfield'in okuldan atılmasıyla başlamakta. Holden roman boyunca statükoyla alay eden tavırla okuyucunun dikkatini çekmeyi başarmıştır.

Romanda birden fazla sembol ve motif kullanılmıştır. Bu sembollerden biri ve aynı zamanda iyi ideasını açığa çıkaran çavdar tarlasındaki yakalayıcıdır. Salinger bu sayede görünmez temeller üzerinden masumiyetin simgesi olan çocukların sahteliğe, riya-karlılığa alışmalarından korktuğu için bir kurtarıcı figürü yaratmıştır. Roman boyunca aradığı

tek şey dürüstlüktür. Buna rağmen hikâyenin seyrini değiştiren büyük yalanlara başvurmuştur. Amacı bütün bu olanlarda etkisinin olduğunu düşünmek istemesidir. Böylece kendi yaşamında eleştirdiği yalancılar kadar suçlu olduğuna inanacaktır.

Bir diğer sembol Central Park'taki ördeklerdir. Holden'in roman boyunca kışın Central Park'taki ördeklerin nereye gittiğini sorup duran çocukça deyişleri okuyucuya onun bir çocuk olduğunu hatırlatmaya yardımcı bir semboldür.

Romanın dili ve üslubu o yılların gençliğinin jargonudur. Salinger, Holden karakteri üzerinden alaycı bir üslup kullanmıştır.

J. D. Salinger 1965 yılından itibaren eserlerini yayımlatmayı durdurmuştur. Bir süre sonra inzivaya çekilen yazar nadiren röportaj vermiş, Sauter'in deyişleriyle ünlü olmayı istememekle üne kavuşmuştur. Roman her ne kadar çoğu eleştirmen tarafından bir ergenin serzenişisi olarak dillendirilse de Salinger gerçek bir çavdar tarlası yakalayıcısıdır. Bu Holden'in da en büyük hayalidir.

Kaynak

Salinger, J. D. (2006). *Çavdar Tarlasında Çocuklar* (C. Yerli, Çev.). YKY: İstanbul.

Coşkun Yerli ile Söyleşi. (2007). *Ç.N. Çevirmenin Notu Dergisi*, 4. Erişim: http://cevirmeninnotu.blogspot.com/2007/10/co-kun-yerli_ile_sylei.html

Neydim, Necdet. (2020). *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, (28), 126-143.

BİR AŞK ÇÖZÜMLEMESİ: GÜVERCİN GERDANLIĞI

Ayşe Akçay (Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.)

İbn-i Hazm miladi 994'de Kurtuba'da dünyaya gelmiş 1064 yılında Ment Lisem köyünde vefat etmiştir. Sarayda iyi bir eğitim alan İbn-i Hazm siyasi şartlar nedeniyle birçok zorluk yaşamış, sürgüne gönderilmiştir. İlahiyatçı, felsefeci, tarihçi ve edebiyatçı olan İbn-i Hazm eserlerinde çok yönlü kişiliği sayesinde farklı alanlar hakkında bilgiler vermiştir. Zâhiri mezhebinin en önemli âlimlerinden olan İbn-i Hazm yaşadığı dönemde bu yönü ile ünlenerken İbn-i Hazm ez-Zâhiri olarak anılmıştır. Eserlerinin 400 cilt olduğu rivayet edilen İbn-i Hazm bir bakıma bütün yönlerini "Tavkü'l-hamme fi'l-ülfe ve'l-ullaf" adlı eserinde göstermiştir.

İngilizce, Almanca, Rusça, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Kazakça ve Felemenkçe'ye çevrilen Güvercin Gerdanlığı ilk olarak Türkiye'de 1979-1980 yılları arasında Diriliş dergisinde yayınlanmıştır. Eserin ilk çevirisi bir bütün olarak 1985 yılında Mahmut Kanık tarafından yapılmıştır. Çeviri iki ana bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm Kanık'ın eser hakkında verdiği çeşitli bilgileri içermektedir. Güvercin Gerdanlığı bu bölümde bulunmaktadır. İkinci bölüm ise Endülüs Edebiyatı ve İbn-i Hazm'in kişiliği hakkındaki bilgilerden oluşmaktadır.

Belli bir plan takip edilerek yazılan eser, otuz bölüme ayrılmıştır. Giriş, İbn Hazm'ın eseri neden kaleme aldığını açıkladığı bölümdür. Diğer on başlık aşkın mahiyeti ve belirtilerinden bahseder. Bu bölümlerde İbn Hazm, aşkın ne olduğunu tartışır, aşğın özelliklerini ve davranışlarını inceler. Sonraki on iki başlıkta ise aşkın iyi ve kötü yanlarından bahseder. Diğer altı bölüm

ise aşkla gelen afet ve belalarla ilgili son iki bölüm ise günah ve iffet hakkında yazılmıştır.

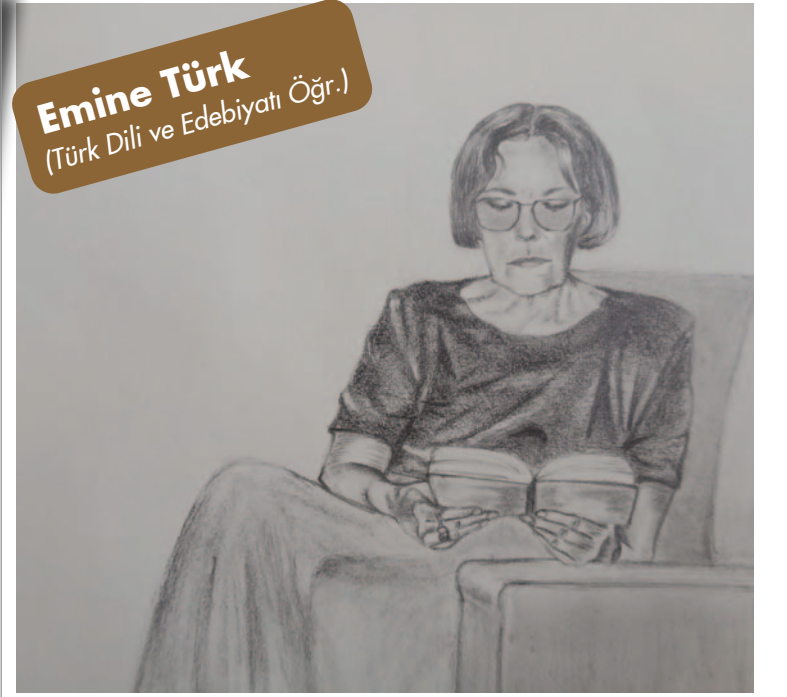
İbn-i Hazm eserinde aşkın detaylı bir incelemesini yapmakla kalmamış yaptığı psikolojik ve sosyolojik tahlillerle hem aşğın hem sevgilinin hem de toplumun aşka bakış açısını anlatmıştır. Bunu yaparken de yazılarını çevresindeki insanlardan alıntı yaparak, örnekleyerek ve şiirlerle süsleyerek zenginleştirmiştir. Yaptığı alıntılarda kimi zaman isim vermiş kimi zaman isim vermeyen kaçınmıştır. Şiirlerini doğaçlama olarak yazan İbn-i Hazm bu konuda da hassas davranmış, Peygamberimizin şiir hakkındaki uyarılarına uymuş ve şiir konusunda da fikirlerini eserinde açıklamıştır. Aşkın mahiyeti ve belirtileri üzerinde dururken ayet, hadis ve fetvalara yer vermiştir. Yaşadığı sürgünlerle birçok kez yer değiştiren İbn-i Hazm bu yönünü de eserine yansıtmış farklı yerler ve zamanının karışık siyasi ortamı hakkında bilgiler vermiştir.

İbn Hazm'a göre aşk, ruhların çeşitli yaratıklar arasında bölünen parçalarının bir araya getirilmesidir. Aşk ruhta meydana gelir. Çünkü ruh, güzel olana bağlanır. Şayet ruh kendinden bir parça bulamazsa bu aşk yalnızca bedensel bir arzudan ileriye gidemez ve bitmeye mahkumdur. Havva'nın Âdem'den bir parça olması da bunun ispatıdır. İbn Hazm'a göre zor elde edilen kolay kaybedilmeyecektir. Bu yüzden emek verilerek elde edilen aşk değerlidir.

İbn-i Hazm için fani ve ilahi aşk yoktur. Aşk insan içindir ve hayatın gayesinde bir olmak da aşk için kâfidir. Yani İbn-i Hazm

Derdini Kara Kalemle Söylemek

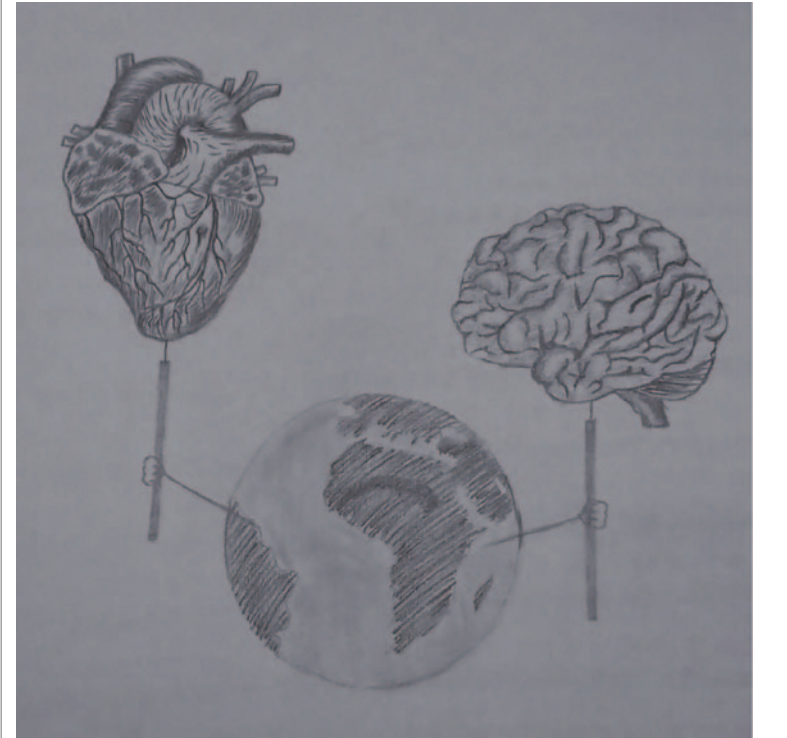
için aşkın ulaşabileceği zirve Allah'ı bilme ve tanıma konusunda sevgiliyle birleşmektir.

"Bana 'Sevgilin çok uzakta!' dediler, dedim ki tek bir an bile benimle birlikte olması ve benden kaçmaması kafidir.

Nasıl olsa güneş her gün yeniden doğarken hem benim hem de onun yanına uğruyor. Onunla benim aramda ancak bir günlük yol varken, hiç uzak olur mu?

Üstelik alemin yaratıcısını tanıma duygusu bizi birleştirmekte; bu birlik yeter de artar bile; daha fazlası olmasa da olur." (Güvercin Gerdanlığı, 142)

Klasik İslâm edebiyatında güvercinlerin boyunlarını çevreleyen tüyler, aşkın ölünceye kadar esir aldığı âşıkların sembolü olarak kullanılmıştır. Bir halka şeklinde olan ve zinciri andıran bu sembol bir bütünün parçası olmayı da simgelemektedir. Zincir esaretin sembolü olsa da güvercin gibi özgür bir varlığın boynunda ancak bir gerdan olabilmektedir. İbn-i Hazm eserine bu adı vererek bize eserle ilgili önemli bir ipucu sunuyor. Güvercin Gerdanlığı beden kafesinde hapsolmuş, öze inemeyen, şekil ve görüntünün ötesine geçemeyen günümüz âşklarına yüzyıllar ötesinden bir çağrı yapıyor. Okuyucuya faniliğin geçici ve ıstıraplı yanlarını gösterip ruhun sonsuzluğunda sevmeyi, ilahi olanla bütünleşmeye çağırıyor.

“REFET” İlk Romancılardan Fatma Aliye’nin dönemi geçmeyen bir eseridir

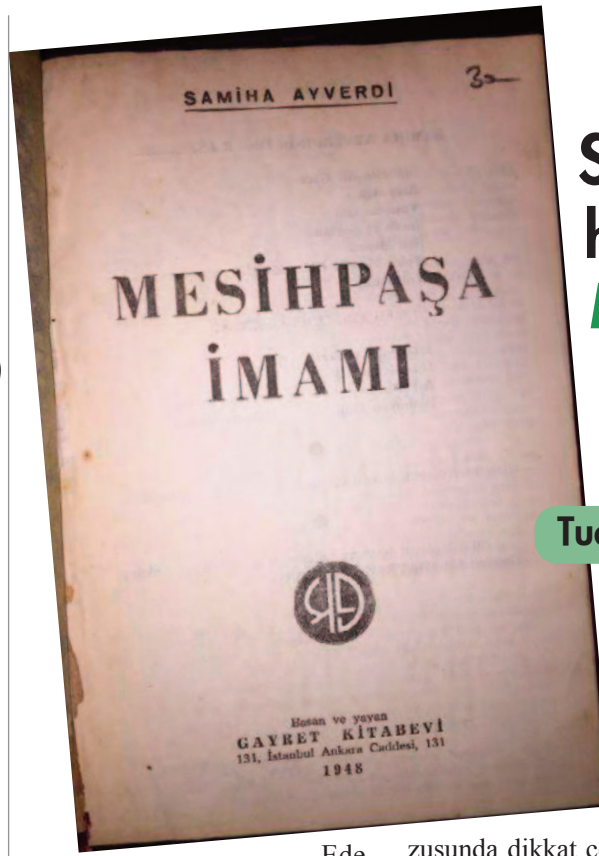
Şevval Türkoğlu
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.)

Fatma Aliye, Müslüman Türk kadın edebiyatında ilk ismini andığımız yazarlardan biridir. Osmanlı devletinin önemli bürokrat ve hukukçusu olan Ahmet Cevdet Paşa’nın kızıdır. Bu nedenle de yüksek tabakadan gelen bir kadın yazardır. Yazarlık hayatı süresince Ahmet Mithat Efendi’nin edebiyatını benimsemiştir. Bu sayede Ahmet Mithat Efendi’nin desteğini almıştır. Birlikte “Hayal ve Hakikat”i yazmışlardır. Bir kadının çocukluktan gençliğe merhale merhale olgunlaşmasının anlatıldığı “Refet” ise ilk olarak “6 Şubat -19 Mart 1897” tarihleri arasında 37 parça halinde “Tercüman-ı Hakikat”te tefrika edilmiştir. 1898 de kitap olarak neşredilmiştir.

Fatma Aliye, “Refet” romanında güçlü kadın karakterlerini kullanmıştır. Bu güçlü kadın karakterler aynı zamanda romanın konusunu oluşturmaktadır. Roman küçük yaşta babasını kaybetmiş bir kız olan Refet’in anesi ile olan yaşam mücadelesi üzerine kurulmuştur. Tanzimat döneminden süregelen “babasızlık” motifi burada farklı bir biçimde kullanılmıştır. Tanzimat döneminde babasız büyüyen bir çocuğun ruhsal gelgitlerinin, çevresine karşı davranışlarındaki tutarsızlıkların babasızlıktan kaynaklı bir otorite boşluğundan olduğu sonucuna varılmakta idi. Refet de ise babasız büyüyen bir genç kızın iyi terbiye edilip büyümesi ve babanın yokluğuna rağmen anne-kız ilişkisinin güçlülüğü ve bağlılığı anlatılmaktadır. Bunun yanı sıra Fatma Aliye akrabalarla yaşanan miras olaylarına değinmiş ve kadın haklarına vurgu yapmıştır. Miras meselesi romanda yaşanan somut mücadelelerden biridir. Hayatın kadınlar için ne kadar zor olabileceğini göstermiştir. Fakat bu zorluklardan tek kurtuluşun eğitim olduğu vurgulanmaktadır. Roman boyunca diploma almak ve maaşlı bir iş sahibi olmak

Refet’in asıl amacıdır. Refet eğitimini tamamlamak ve diploma almak için devamlı olarak yoksullukla ve çevreyle mücadele halindedir. Aynı zamanda kadın dayanışması önemli bir meseledir. Romanda erkek karaktere pek rastlanmaz. Bir olay karşısında kadınlar birbirine kenetlenir ve destek olur. Bu dayanışma sınıfsal fark gözetilmeksizin gerçekleşir. Bunların dışında romanda sanatsal göndermeler vardır. Özellikle bazı yerlerde resim sanatına vurgu yapılmıştır. Bir sanata sahip olma önemli bir meziyet olarak gösterilmiştir. Merkezden uzaklaşıp taşraya gitmek edebiyatımızda önemli bir motiftir. Refet de diplomasını alır ve bir taşraya yerleşip mesleğini orada icra etmeye karar verir. Dikkat çeken bir diğer motif de ayna motifidir. Refet bir kırık aynada kendine bakmaktadır. Neden sonuç ilişkisi kurmak gerçekçi romanın özelliklerinden biridir. Fatma Aliye de bu romanda Refet’in sergilediği bazı davranışları gerekçelendirerek okuyucuya sunmuştur. Ayrıca Fatma Aliye romanın bazı yerlerinde yapmış olduğu detaylı tasvirlerle de romana büyük bir gerçekçilik katmıştır. Bu nedenle Refet gerçekçi bir roman olma özelliği taşımaktadır. Dili ise “Servet-i Fünun” dönemi göre daha sadedir.

Sonuç olarak Fatma Aliye bu romanında kendi ayaklarının üstünde durabilecek bir kadın karakter yaratmıştır. Ona göre bir kadın, eğitim hakkını her koşulda kullanabilen, diğer haklarının da farkında olan, herhangi bir erkeğe muhtaç olmadan hayatını sürdürebilen biri olmalıdır. Romanda cehaletten kurtulmanın tek yolunun eğitimden geçtiği vurgulanmaktadır. Romanda bunların yanı sıra cariyeye ve evlilik gibi konulardan bahsederek sosyal sorunlara da değinilmiştir.

Edebiyat dünyasının arka bahçesinde kalmış Türk düşünür ve yazarlardan biri olan Samiha Ayverdi (1905-1993); bu dünya için roman, hikaye, makale, inceleme ve hatıra türünde eserler kaleme almıştır. Eserlerinde konak, köşk ve yalılara mekan olarak yer vermiş, mekanların yanında eski İstanbul kültürünü işlemiştir. Batılılaşma ile meydana gelen değişimleri, bu değişimlerin toplumda ve aile içerisinde sebep olduğu sorunları temele almış; bu sorunların çözümlerini de roman kişilerinin iç dünyalarından yola çıkarak aktarmıştır. Eserlerinde tarih, din ve tasavvuf önemli yer tutmuş, tasavvufi mesajlar ve dinsel öğelerin (tarikat, camii, cemaat vb.) merkezini de aşk oluşturmuştur. Roman kişilerini, Osmanlı-İslam ahlakını ve tevhit inancını temsil eden aynı zamanda bu inançların savunuculuğunu yapan kişilerden seçmiştir. Böylece yalnız roman kişilerinden yola çıkarak bile Ayverdi’nin insana yaklaşımı hakkında fikir sahibi olmak mümkündür. O, insana yaklaşırken yaratıcının varlığını ön planda tutarak kul-yaratıcı ikilemini temel alan bir yaklaşımda bulunur. Vermiş olduğu eserlerde de yarattığı ikilem okuyucunun karşısına dolaylı ya da dolaysız yoldan çıkmaktadır. Bu yaklaşıma verilebilecek en uygun örnek ise 1948 yılında yazmış olduğu “Mesihpaşa İmami” isimli romanıdır. Romanın ana kişisi Halis Efendi Mesihpaşa Camii de imamlık yapmaktadır. Fakat imam olmasına rağmen dini konularda kendisini fazlasıyla yetersiz bulmak-

Samiha Ayverdi’nin hala okunan kitabı: Mesih Paşa İmami

Tuana Alkan (Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.)

ta, aynı zamanda evli olmasına rağmen eşini aldatmaktadır. Ahlaka aykırı olan aldatma mev-

zusunda dikkat çeken nokta ise Halis Efendi’nin oğluyla birlikte aynı kıza aşık olmasıdır. Hem inancı hem de ahlakıyla ilgili sorgulamalar yaşayan Halis Efendi kendisini çıkmazda bulur ve kendi benliğine kavuşmak için mücadele içerisine girer. Tamamıyla gerçekliğe uygun şekilde kurgulanan bu roman okuyucuda zaman zaman merak uyandırmış, okuyucuya sorular sordurmuş ve okuyucunun hikayeye bağlı kalmasını sağlamıştır. Okuyucunun hikayeye bağlı kalmasının bir sebebi de romanda yer alan mekanlardır. Mekan seçimi genellikle Halis Efendi’nin psikolojik durumuna göre şekillenmiştir. İlk kısımlarda herkesten uzak durmaya çalışan Halis Efendi ev ve camii arasında giderken, ilerleyen kısımlarda ise olduğu yerlere kendisini ait hissedememeye başlayarak kendisine sığınacak bir yer arar. Romanda kullanılan dil ise dönemin koşullarına göre gayet anlaşılırdır.

Konusuyla, kişileriyle ve seçilen mekanlarla birlikte belirli bir çizgide ilerleyen Mesihpaşa İmami romanı aslında bir kahramanlık romanıdır. Diğer kahramanlık içerek eserlerden farklı olarak toplumsal bir mesele için değil bireysel bir konuda yapılan mücadeleyi anlatmaktadır. Mücadelesinin sonunda ise her şeyini kaybetmesine rağmen Halis Efendi tek bir şey kazanmıştır “kendisini”.

Samihya Ayverdi’nin edebi yönü ve yazmış olduğu Mesihpaşa İmami isimli romanının yanında göz ardı edilen fakat okunduğu zaman en az yazdığı eserler kadar dikkat çeken bir nokta da arka-

sında bıraktığı vasiyetidir. Ayverdi vasiyetini yazarken, ölüm tasarrufundan daha çok verdiği nasihatlerle insana yol göstermeyi seçmiştir. Haksızlık, dürüstlük, sabır, şükür, güven gibi ölçütlere vasiyetinde yer vererek edebi yolculuğunu kendi çizgisinde tamamlamıştır. Vasiyetinden bazı kısımlara bakacak olursak; “Ölçün doğruluk olsun, aleyhinde dahi olsa doğruyu söylemekten çekinme.” “Haksız olduğun bir meselede, haklı olduğuna kendini inandırmaya çalışma.” “İnsanların kusurlarını gözünde büyütme. Arkadaş, dost, meslektaş ve yakınlarının kabahatlerini değil, meziyetlerini görmeye çalış. Kusurlarını ararsan, onlar da sende arar ve senin bulduğundan fazlasını bulurlar.” Hayatı boyunca insan ruhuna dokunmayı neredeyse amaç haline getiren Samiha Ayverdi görüldüğü üzere vasiyetinde de amacının dışına çıkmamıştır. Aynı zamanda onun için fazlasıyla önemli olan yaratıcı’yı da vasiyetinde unutmamış insanı, ona karşı bilinçli hale getirmeyi istemiştir. “Sabırlı ve huzurlu ol. Allah şikayeti sevmeyiz. Daima şükret, güçlükleri kolayından al, rahat edersin.”, “Anana, babana, kardeşine, hâsılı bütün ailene müti, sadık ve yardımcı ol. Cenâb-ı Resulullah: “Cennet anaların ayakları altındadır” buyurmuştur. Cenneti yalnız ahiret âleminde aramak, akıllı insan kârı değildir. Dünyada da cennet vardır. Bu, huzur ve kâlb cennetine girmeye çalış.”

Samihya Ayverdi, edebiyat dünyasında çok fazla üzerinde durulmayan fakat edebi dünyanın naif yazarlarından birisidir. Gerek yazmış olduğu eserler gerekse de kişisel hayatında sergilemiş olduğu davranışlarıyla ve arkasında bıraktığı birkaç maddeden oluşan vasiyetiyle bugün bile örnek alınabilecek kişiliğe sahiptir.

Ben, Bu Kitap ile Farklı Bir Gözlük Takmış Oldum

Yusuf Değirmenci
(Hukuk Fakültesi Öğrencisi)

Eğer tarihe meraklı iseniz bu kitap size 1800 ila 1920 tarihleri arasında cereyan eden hadiselerdeki kahraman ve hainlerin aynı kişi ya da kişiler olduğunu fark ettirecektir. Lale devri ile başlayan, Tanzimat dönemi ile kesinleşen bir süreç vardır ki bu süreç, kahramanlar ve hainler silsilesi biçiminde devam eder. Kahramanlar ve hainler devranını kısaca şöyle tanımlamak mümkündür: İktidarda bulunanlar, kendilerini kahraman olarak görürler. İktidardan düştüklerinde ise yerlerine gelenler, kendilerini kahraman, onları ise hain ilan ederler. Bu devrim, bir dönem kahraman olanların hain ilan edilmeleriyle sürer gider. Bu konuda iki örnek verilebilir: Alemdar Mustafa Paşa ve II. Abdülhamit.

Alemdar Mustafa Paşa, III. Selim döneminde Devlet-i Aliye'nin batı karşısında geri kaldığını ve bunun nedenlerinden birinin de askeri gerilik olduğunu fark eder. Yeniçeri, Batılı ordular karşısında gerek teknolojik gerekse taktik bakımdan çok zayıf düşmüştü. Bunun üzerine III. Selim'in izni ile Nizam-ı Cedit adında yeni bir ordu kuruldu. Bu yeni ordu, Batı tarzında ve teknolojisinde yeniden yapılandırılıyordu. Bunun üzerine muhafazakar aydınlar ile yeniçeriler Alemdar Mustafa Paşa aleyhinde örgütlenmeye başladılar. Sonuç olarak yeniçeri ayaklandı ve kendilerine tehdit olarak gördükleri Alemdar Mustafa Paşa'yı hain olarak ilan ettiler. En sonunda Alemdar Mustafa Paşa mahzendeki barut dolu fiçileri ateşleyerek kendi-

siyle beraber birçok yeniçeriye ölüme sürükledi. Yeniçeriler paşaya o kadar çok kinlenmişlerdi ki yanmış ve parçalanmış ölü bedenini 'hain' sloganları eşliğinde İstanbul'da gezdirdiler.

II. Abdülhamit, 33 yıl boyunca bazı konularda batı eksenli, ideolojik anlamda ise İslamcı olarak ülkeyi yönetti. Batı tarzında birçok okullar açtı, kurumlar ihdas etti. Örneğin; Medine Telgraf Hattı, Pekin'de "Dar'ul Ulum'ül Hamidiye" ismiyle Üniversite kurdu. Hem İslamcı olması ve hem de batı tarzı kurumlar inşa etmesi bazı kesimlerce kahraman, bazılarınca da hain ilan edilmesine neden oldu. Abdülhamit'i hain ilan edenler, Jön Türkler idi. Jön Türkler, hürriyet ve milli egemenlik gibi kavramları vurguluyor Batı ile birlikte II. Abdülhamit'e "Kızıl sultan" diyorlardı. Onlara göre Abdülhamit bir despottu. Batı, II. Abdülhamit'i hain olarak damgalamak istiyordu çünkü dünyanın birçok yerinde halifelik gücü ile Müslümanları bir araya getirmeye çalışıyordu. Müslümanlar ise II. Abdülhamit'i bir kahraman olarak görüyorlardı. II. Meşrutiyet ile birlikte başa geçen İttihat ve Terakki Cemiyeti, güçlü olan tarihi yazar prensibi gereği II. Abdülhamit'i bir hain olarak damgaladı. Lakin İttihat ve Terakki'nin yerini alanlar da I. Dünya savaşından sonra İttihat

ve Terakki'ye mensup olanları hain olarak damgalayacaktı.

Kitapta fark edeceğimiz bir diğer husus ise Lale Devri ile başlayan ve Cumhuriyet ile devam eden elitist, totaliter, otoriter ve halka rağmen halk için şeklinde ifade edilen tavandan tabana doğru olan değişim biçimlerinin iyi bir sonuç vermediğidir. Bunun sebebi (Daron Acemoğlu'nun "Dar Koridor" kitabını okuyanlar bilir) devletin tüm kurumları ile toplum karşısında çok güçlü bir konumda olmasıdır. Bu güçlülük, devleti yani Thomas Hobbes'un deyişiyle Leviathanı despotik yapmaktadır. Despotik olan devlet ise tam anlamıyla kendisini gerçekleştiremez. Yani diğer medeniyetler ile ekonomik veya kültürel anlamda yarışamaz. Lakin Tanzimat'tan beri bu hususu doğru bir şekilde çok az kişi fark etmiştir. Bu kişilerden biri de Said Halim Paşa'dır. Kendisi İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin elitist, totaliter, otoriter ve tepeden inmece eylemlerini hiçbir şekilde kabul etmemiş ve Halis Çetin'in belirttiği gibi 'geç kalmışlığın aciliyeti veya aciliyetin geç kalmışlığı' sendromunu şiddetle elleştirmektedir. Said Halim Paşa, milli temelli olmadan yapılan yeniliklerin, milleti yabancıdan daha yabancı yaparak batıya kenetlenmiş bir asalağa dönüştüreceğini de defalarca vurgulamıştır.

Üç İstanbul

Ceylan Doğan (Türk Dili ve Edebiyatı Öğrencisi)

sarıdan, mordan laleler bıraktım Üç İstanbul'un sayfalarına
kimi laleler ölüme verdi rengini, kimisi devrimlere,
kimisi de meydanlarda kol gezen medeniyetsiz medenilere
üç devleşen cüce, böler koca şehri üç dem'e
yasaklıdır bütün sesler ve şiirler en yaşlı cücede,
en medeni cüce, lafta kalan özgürlükler savurur loşluğa,
kanatsız ejderhaya benzer cücelerin en vahşisi
gökten kan yağdırır, kana kanar(1) koca bir memleket
hürriyetlerini hiç bitmeyen bir romanda saklayacak kadar korkaklar vardır birde.

plastikten ibarettir bunların bütün yüzleri.

suretleri kadar davaları, aşkları ve hatta hastalıkları bile plastiktir bunların.

uzayıp kısalan ancak bir şekle giremeyen plastikler.

büyük davaları vardı bir de, bu korkak kahramanların pelerinlerini sırtlarına geçirip koltuklarda poz vermek isterler.

duvarda asılı şikeste (2) bir ayna yansıtır ademi (3)

varlık içinde yaşayan aç gözler sömürür yaralı bir nesli

komşusu aç iken mücevherleriyle horul horul uyuyan, pudradan taşlaşmış duygusuz kadınlar saraylarda pazarlar kendini

sarhoş, yalancı bir şahit astırır, adaletin oğlunu dar ağacına.

kara dumanlar örterken bütün şehri, fahişe adamlara emanet edilir memleketin namusu

ve örtülür şehir, baştan sona lekeli bir çarşıyla.

-
1) doymak
2) kırık
3) yokluk

Mithat Cemal Kuntay'ın "Üç İstanbul" adlı romanına ithafen yazılmıştır.

Makas Değiştirten Kitap:

A'mâk-ı Hayâl

Kırkly yaşların insan hayatında önemli bir dönemeç ve olgunlaşmanın başlangıcı olduğunu hep duyardım. Lakin bunun ne kadar sahici olduğu konusunda hiçbir fikrim yoktu. Takî bir gün bit pazarında gezerken yerde gördüğüm bir kitap dikkatimi çekinceye kadar. Bu kitap Filibeli Ahmet Hilmi Efendi'nin "Amakı Hayal" idi. 50 kuruş vererek almıştım.

A'mâk-ı Hayâl, incecik bir kaptı, Tercüman 1001 Temel Eser serisinden çıkmıştı. Kitabı almama sebep ise kapağındaki basit tasarımı. Kitabı okumaya başladığımda ilk dikkatimi çeken "hep ve hiç" bahsiydi. Evet gerçekten de özellikle gençlik yıllarında insan, kendisini çok güçlü zannediyor ve hep olduğunu vehmediyor. Yani taşı sıkça suyunu çıkaracağını sanıyor ama yaş ilerledikçe hiç de öyle olmadığını görüyor. İşte bu dönem, hep olmadığını fark etmeye başladığım zamanlardı. İdrakimin sadece zahirden ibaret olduğunu anlamaya başlamıştım. Öyle zannediyordum ki kitabın bende bu kadar tesirli olmasının sebebi buydu. Bunu şunun için söylüyorum. Kitabı okuduktan sonra benden büyük bir tanıdığımıza okuması için verdim. Bir hafta sonra Hasan bana bu kitabı neden verdin? İçinde tarikat hikayelerinden başka bir şey yok, demişti.

Kitapta özellikle ilahiyatçıların hiçbir bilgiye dayalı olmaksızın giriştikleri iflah olmaz tartışmalarının konu edildiği bölüm beni çok etkiledi.

Kitap, ilk bakışta sıradan, basit ve uzunca bir hikaye gibi duruyor. Gerçekte ise felsefî, dini ve ruhi hususları medeniyet tarihi ve dinler tarihi göz önünde bulundurarak anlatıyor. Eğer bu hususlarda bir birikiminiz yoksa kitap size pek bir şey demeyecektir.

A'mâk-ı Hayâl bende -ki neredeyse bütün gençlerde olan- zahirci, lafızcı ve şekilci bakış açısının yerine deruni, enfüsi, hikemi ve irfani bir bakış açısına kapı aralamış ve artık hiçbir şeyin sadece görüldüğü gibi olmadığını anlamama imkan vermiştir. **(Hasan Basri Altay)**

A'mâk-ı Hayâl'i basit bir roman zannetmeyin. O, Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi'nin felsefi birikiminin tamamını zerkettiği bir kitap. Onun ne dediğini anlamak için, dinler tarihi, tasavvuf tarihi, felsefe tarihi ve doğu edebiyatı gibi hususlarda bilgi sahibi olmak gerekir.

Ceylan Doğan

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğrencisi)

Ona Mecnun mu denilir ki? Onun Leyla'sı yeni bir cilve-i şevket ile Mevla olmuş

II. Meşrutiyet devrinin önde gelen İslâmcı fikir adamlarından Şehbenderzâde Ahmed Hilmi, A'mâk-ı Hayâl'i 1910 yılında kaleme almıştır. Bu roman Osmanlı toplumunda yeni yeni görülmeye başlayan materyalist görüşe karşı kaleme alınmış tezli bir eserdir ve Allah'ın varlığını Vahdet-i Vücûd düşüncesiyle anlatmaya çalışmaktadır. Eserde ruh ve kâinatın sırrı, yaratılışın gayesi araştırılarak maddeci görüşün sığılığı ve insanı saadete ulaştırmakta yetersiz kaldığı ortaya konulur. Roman, birtakım teşhisler ve ruhî haller ile evliyanın sırlarını ve çeşitli hallerini hayaller içinde anlatmaktadır. Yazar, bütün fikirlerini "Râci'nin Hâtıraları" ve "Manisa Tımarhanesi" adlı iki ana başlık altında anlatmaktadır. Yazarın mevzu bahis ettiği hususlar, birbiriyle doğrudan bağları bulunmayan çeşitli bölümler halinde ifade edilmiştir.

Eserin iki kahramanından biri Râci, diğeri hakikati bulmakta ona yol gösteren Aynalı Dede isimli meczuptur. Kitapta doğu düşüncesine ve masal dünyasına ait Buddha, Zerdüş, Sîmurg, Anka gibi çeşitli şahıs ve varlıklar da yer almaktadır.

Râci, dindar bir ailenin çocuğudur, felsefe tahsili görmüş meraklı ve araştırmacıdır. Fakat elde ettiği bilgiler inancı hakkında daha çok şüphe duymasına sebep olur. Günün birinde şehrin mezarlığında bir kulübede yaşayan, ney üfleyip, gazeller söyleyen Aynalı Dede ile karşılaşır.

Râci, ruh ve madde âlemi hakkında âlimlerden alamadığı açıklamaları bu meczuptan öğrenmeye çalışır. Onunla her gün görüşür. Yapılan her görüşmede hayalin derinliklerine doğru çıkılan bir yolculuk eserde bölümler halinde yer alır. Her bölümde, Râci'nin bir şüphesi yok olur. Bu mânevî yolculuğu anlatan bölümler sırasıyla şunlardır:

Birinci Gün "Zirve-i Hîç". Râci birinci gün Nirvana'ya ulaşmak için kendisini Buddha'nın sarayında bulur. Nefsinin hevalarına karşı koyamadığı için zirveye ulaşamaz, geri döndürülür. İkinci Gün "Yâ Nûr". Zerdüş'ün sarayında Ehrimen ile Hürmüz'ün mücadelesini seyrederek yeryüzünden kötülüğün kaldırılmayacağını anlar. Üçüncü Gün "Devr-i Dâim". Devr-i Dâim şehrine giderek her şeyin başladığı yere döneceğini öğrenir. Dördüncü Gün "Meydân-ı İmtihân, Mecma-ı Ârifan". Ârifler arasında yapılan bir imtihan vesilesiyle insanların hakikati görmelerinin ne kadar zor olduğunu anlar. Beşinci Gün "Sâha-i Azamet". Anka kuşu ile binlerce âlem arasında bir yıl süren bir seyahatten sonra, bu sonsuz âlemin Allah'ın yüceliği karşısında

bir hiç olduğunu anlar. Altıncı Gün "Kâf-u Anka". Kâinatın olup bitenleri anlamak maksadıyla sorulan "Bu kervan nereye gidiyor?" sorusunun cevabı olarak, "bütün mevcûdatın eşsiz sırı, aşk nuruna doğru gittiğini ve bu yolculuğun ezeli ve ebedî olduğunu" anlar. Yedinci Gün "Ummân-ı Azamet ve Girdâb-ı Kibriyâ". İlahî ilim karşısında insanoğlunun sahip olduğu ilmin bir nokta kadar olduğunu, hakiki ilmin ise Hakk'ı birlemekten ibaret bulunduğunu anlar. Sekizinci Gün "Muammâ-yı Ebedî". Ruhun hakikatının yoklukla varlığın tek şey olduğunu anlamadan bilinmeyeceğini, bunu ise ilimde derece sahibi olanlardan başkasının idrak edemeyeceği gerçeğini anlar. Dokuzuncu Gün "Mahfel-i Âzam". Büyük peygamberler ile hakîmlerin toplandığı bir mecliste, hakiki saadetin ne olduğunu soran insanlığa, meclistekilerin her biri kendi düşüncesine göre cevaplar verirse de hakiki saadetin ancak Peygamberimizin eliyle kâinata dağıldığı anlar. Bu mânevî seyahatlerden sonra artık her şey

yeni manzaralar kazanır. Sonunda Râci yokluk ile varlığın aynı şeyler olduğunu öğrenir. Sohbetlerin ardından Aynalı Dede de kaybolur.

"Manisa Tımarhanesi" adlı ikinci bölümde ise müridinin arkasından bütün Anadolu'yu gezen Râci'nin aklını kaybetmesi ve tımarhanede geçirdiği günler anlatılmaktadır. Nitekim Aynalı Dede de buraya düşmüş, ölürken

Kur'ân-ı Kerîm ve kahve takımından ibaret olan servetini de Râci'ye bırakmıştır. Tımarhaneden, arkadaşı Sâmi'ye yazdığı mektuplarda olgunlaştığı, meselelerini hallettiği ve sakin bir ruh hâleti içine girdiği anlaşılan Râci, bir müddet sonra artık kendisine başvurulabilir bir mürid haline gelmiştir.

A'mâk-ı Hayâl romanı tasavvufî anlayışın temel öğretisi olan insan benliğini oluşturan en önemli şeyin Allah aşkı olduğu ve insan nefsinin bir "hiç" haline gelerek Allah'a dönebileceği fikri üzerine kurulmuştur. Eserde; ruh, kâinatın sırrı, Allah'a ulaşma kavramları sadece İslam dini üzerinden değil, diğer dinler üzerinden de anlatılmıştır. Ancak Ahmet Hilmi diğer dinleri de İslam diniyle bağdaştırarak anlatmıştır. A'mâk-ı Hayâl'de Buddha'nın, Zerdüş'ün, Aynalı'nın anlattığı da tektir, amaç mutlak hakikate ulaşmaktır. Aradığının tam olarak ne olduğunu bilemeyen Râci, varlık ve yokluğun bir olduğunu, aradığının da "hiç" olduğunu düşünür.

bir katilin hikayesi

Sude Nur Cevzici
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğrencisi)

Patrick Süskind, “Koku” adlı şaheserini 1979’da ilk romanı olarak yayınlamıştır. Kitabın başkahramanı Jean-Baptiste Grenouille’dir. 18. Yüzyılım Fransa’sında geçen bu korkunç olayı yaşatan kişi kitabın başında şöyle anlatılıyor:

“... bu dönemin en dahi ve en iğrenç kişilerinden biri sayılması gereken bir adam yaşadı.”

İşte bu dâhi ve iğrenç adamın hayatından biraz bahsetmek istiyorum size.

18. yüzyılda Fransa’nın hatta Avrupa’nın çoğu yerinde sokakların pislik içinde olduğunu belki hepimiz az buçuk duymuşsunuzdur. O zamanlar Fransa, bizim ancak filmlerde görebildiğimiz pis ve iğrenç kokan sokaklara ve caddelere sahip bir yerd.

Fransa’nın en büyük kenti Paris’te, -bütün krallığın en pis kokan yerinde- 17 Temmuz 1738’de balıkçı tezgahının altında dünyaya gözlerini açar Grenouille. Annesi, ölü doğduğunu düşünerek onu balıkçı tezgahının bir kenarına atar ve işe koyulur. Kadın, ağlama sesiyle irkilir ve doğurduğu çocuğun yaşadığını fark edince de oradan kaçar.

Annesini ve babasını tanımadan büyüyen kahramanımızın! çok büyük bir özelliği (ya da eksikliği) vardır. Her insanda olan “insansı koku” Grenouille’de yoktur. Bu yüzden birisine arkadan yaklaştığında asla fark edilmez. Grenouille’nin özelliklerinden biri de keskin bir buruna sahip olmasıdır. O, bu özelliği sayesinde Paris’te bir parfümcünün yanında çıraklık yaptığı yıllarda en güzel kokuları ortaya çıkarmayı öğrenmiştir. Grenouille, bu esnada kokusundan çok etkilendiği bir kızı öldürüp ilk cinayetini de işlemiştir. Grenouille, cinayet mahallinden ayrılıp saklanmak için dağa gittiğinde kendine ait bir kokusunun olmadığını fark eder. Bu onda şok etkisi yapar ve hiçlik duygusunun ortaya çıkmasına sebep olur.

Grenouille, bir süre sonra şehre in-

meye karar verir. Kasabada bir parfümcü bulur ve çalışmaya başlar. Ama artık bir hedefi vardır: “En güzel kokuyu yapmak ve bunu kendi kokusu haline getirmek.” İşte bu akıl almaz hedefi okuyucu çiçekten, böcekten yapacağını sanıyorsa yanılıyor, çünkü en güzel koku insana has kokudur.

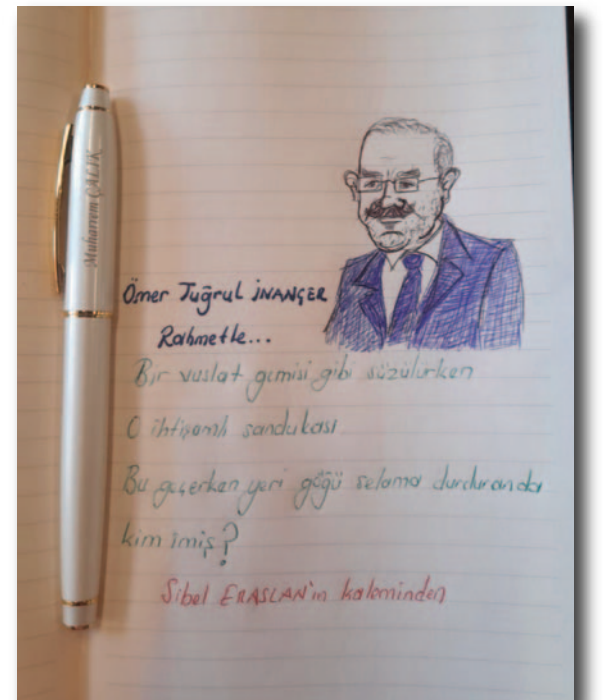
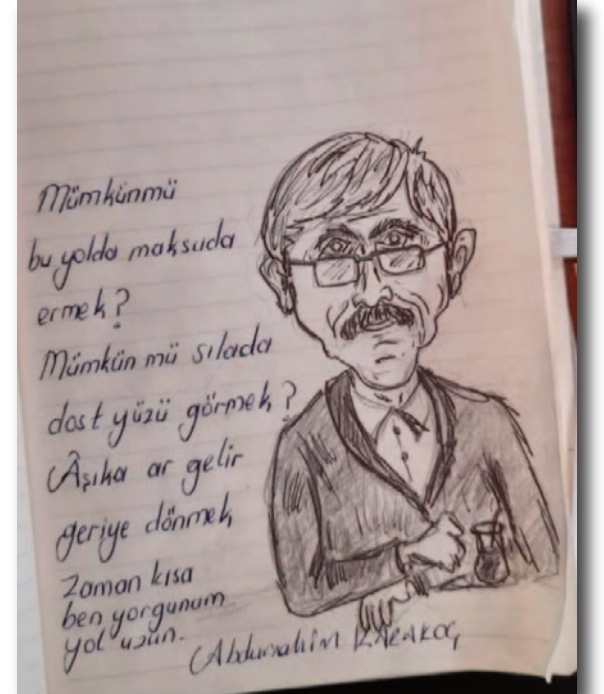
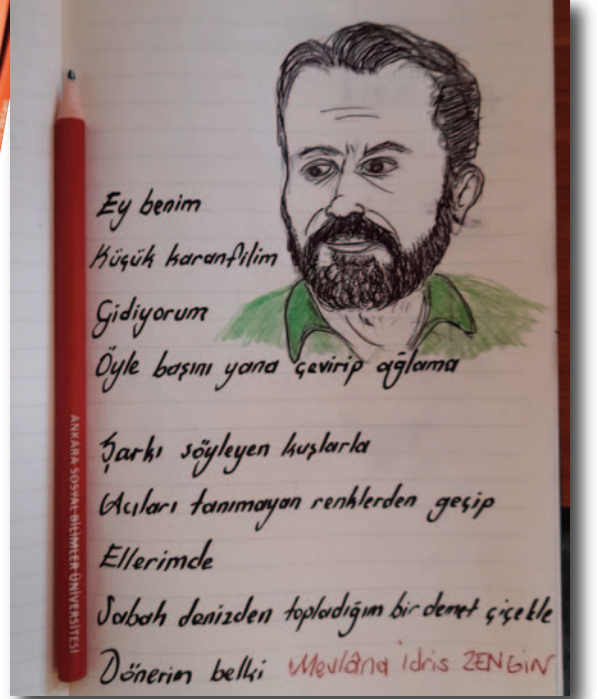
Bunu Grenouille’den daha iyi bilen biri yoktur. Kasabadaki yirmi beş güzel kızdan yapacağı karışım onu dünyanın en güzel kokusuna sahip kılacaktır. Grenouille yirmi dört kızı öldürmüş halelerini tek tek çıkarmış ve şişelemişti. Şimdi sadece bir eksiği kalmıştı. Listenin sonundaki güzel kızın yüksek rütbeli babası onu uzak bir yere kaçırsa da sonu diğer kızlardan farklı olmamıştır. Yirmi beş kızın kokusu bir araya toplandığı zaman gerçekten de dünyanın en güzel kokusu olmuştu. Ama bir problem vardı, kızların katili -yani kendisi- yakalanmıştı.

Grenouille, idam edilmeye götürülürken infazı izlemeye gelenler bir anda büyülenmiş gibi davranmaya başlamış, onun ilahi özellikler taşıdığı, katil olamayacağı ve bilakis kutsal biri olduğu hissine kapılmışlar. Grenouille, elindeki dünyanın en güzel kokusundan bir peçeteye biraz sürüp salladığı zaman insanlar birbirlerine delicesine aşık olmuşlar. Halk daha kendine gelmeden Grenouille parfümü kendi üzerine boca etmiş. İnsanlar o kokuya sahip olmak için de Grenouille’yi paramparça etmişler.

Grenouille’nin insanlık dışı hayatından bahsetmediğim bir yanı daha var. Grenouille pek çok insanın yanında çalışmış ve ne zaman çalıştığı yerden ayrılrsa o insanlar bir felakete uğrayarak ölmüşler. Bu insanlar Grenouille sayesinde büyü paralar kazanmışlar ama onu karın tokluğuna çalıştırmışlar.

Romanda Grenouille “hiç” i temsil

etmektedir. Onun bir kokuya sahip olmadan doğması toplum tarafından varlığı bile hissedilmeyen kişinin temsildir. Hiçlik duygusu, onu toplumdaki uzaklaştırarak yalnızlığa itmiştir. Hayatı boyunca hakkı yenmiş bu yüzden ömrü kendine ait şeyleri aramakla geçmiştir. Kendini bir yere ait hissedememiştir. Tamamen duygusuz bir şekilde kaybedecek bir şeyi olmadan büyük bir ahlaksızlık ve cinayetler ile varlık bulmuştur. İşte imge tam olarak buradadır. İnsanın hayatta elde etmek istedikleri ve hırsları vardır. Kaybetmekten korktuğu ve değer verdiği şeyler vardır. Bunların çoğu da duygulardan oluşmaktadır. Bunlar iyi veya kötü duygular olabilirler. Grenouille için tek duygu hırs olmuştur. Hırsı da kendi benliğidir. Bunun üzerine çalışmış ve sonuçta seri katil olmuştur. Çünkü ne kaybedecek bir hayatı ve ne de mutlu edeceği insanlar vardır. Sevgi yoktur içinde. Acıma yoktur. Bunlar aile tarafından çocuğa verilen değerlerdir. Bildiğimiz üzere Grenouille’nin bir ailesi de yoktur. Zaten hayata ölü diye bilinen biri olarak doğmuştur. Hayat onu en baştan bir kenara fırlatarak “hiç” haline getirmiştir. Şimdi insanlar ona iğrenç bir katil gözüyle bakmaktadır. Lakin hayat kendisinden çok daha fazlasını alarak asıl onun katili olmuştur. Sonra da kalkıp onu kitaplara katil unvanıyla kayıt etmiştir. İşte bu bir katilin değil, “hiçliğin” hikayesidir diyebiliriz.

ENTELEKTÜEL BİR AKTİVİST: ERCÜMEND ÖZKAN

Ercüment Özkan (D. 1938, Mucur / Kırşehir - Ö. 24 Ocak 1995). Mucur Cumhuriyet İlkokulu (1948), Kırşehir Lisesi (1958) mezunu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi ile Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde bir süre okudu. Kurduğu Basın Haber Ajansı (1960) ile İktibas dergisini (1981-95) yönetti. Makalelerini, kendi dergisinde yayımladı. Makalelerinin yanı sıra yurtiçi ve yurtdışında verdiği konferanslarla tanındı.

İstemihan Ergün

(İslami İlimler Fakültesi Öğrencisi)

Öncelikle kitabın yayına hazırlanışıyla ilgili kısa bir bilgi notu düşmeyi yararlı görüyorum. Yazar, 2019 başlarıydı İLEM'den Lütfi Sunar yazarı arayarak ve özetle: "bir projemiz var: Türkiye'deki İslamcı akım ve şahsiyetleri farklı bir açıdan değerlendirecek bir dizi küçük-çaplı eser yayınlamayı düşünüyoruz. Ercüment Özkan'ı da sizin yazmanızı istiyoruz. Talebimize olumlu cevap verirseniz memnun oluruz" diyor. Yazarın elinde doktora tezi vesilesiyle zaten materyaller hazır. Talebi uygun gördüm ve sonuçta ortaya 'küçük-ölçekli' bir Ercüment Özkan kitabı çıktı. Dizi kapsamında yayınlanacak bütün eserlerin aynı ebatla olmasını planladıklarını ifade eden Sunar'ın talebi benim de 100 sayfayı aşmamam yönündeydi. Bu yüzden elimdeki materyalin bir kısmını kitapta kullanamadım; biyografisiyle ilgili bazı yerleri özet geçtim, düşünceleriyle ilgili bölümü ise biraz daha genişçe ele almaya çalıştım. Ama sonuçta ortaya çıkan metnin hacmi, yine de Sunar'ın istediğinden fazla oldu. Kendisinden rica ettim ve "fikirleriyle ilgili bölümde 25-30 sayfalık ek bir kontenjan ayrılması" talebinde bulundum, çünkü bu çalışmada Özkan'ın "entelektüel yönü" öne çıkarılacaktı. Sağolsun, beni kırmadı ve sonuç itibarıyla kitap 130 küsur sayfaya balığı oldu. Bu izahı şunun için

yapıyorum: aslında Özkan'ın gerek hayat hikayesinin gerekse düşüncelerinin ele alındığı daha kapsamlı çalışmalar yapılması gerekiyor. Çünkü özellikle de "İslamcı" akımın Türkiye örneğinde Özkan'ın yeri müstesnadır. Bu yeri tam tespit edebilmek için ise kapsamın genişletilmesi gerekiyor.

Kitabın içeriğine gelince şunları söyleyebilirim: Türkiye'deki İslamcılık akımı içerisinde genellikle siyasal mücadelesi öne çıkarılan Özkan'ın entelektüel yönüne odaklanan "analitik" çalışmalar azdır. Yazar, bu çalışmasında farklı bir yaklaşım sergileyerek Özkan'ın düşünce yapısını analitik kriterler ölçeğinde değerlendirmeye çalışmış. Bu bağlamda, "din-siyaset ilişkisi", "modernite-gelenek gerilimi" ve "yöntem" kriterlerini kullanmış. Sonuçta, özetle şöyle bir Özkan portresi ortaya çıkarmış o, din-siyaset ilişkisini özden gören, modernitenin temel kavramlarına karşı çıkan, geleneği eleştiren ve yöntemin İslami olması konusunda ısrarcı olan "İslamcı" bir figürdür. 1991 yılında Türkiye'de ilk defa "İslam devleti kurmayı amaçlayan ve tüzüğüne bu maddeyi koyan" bir politik parti (İslami Parti) kurma teşebbüsünde bulunmasının; demokrasi, laiklik, rasyonalizm gibi kavramları kökten reddetmesinin; tasavvufa karşı çıkıp

mezheplere eleştirel yaklaşmasının ve "metot ilkedden çıkar" yaklaşımını savunmasının nedeni budur. Bu düşünceleri ve yaklaşımlarıyla, onu Çağdaş dönem Müslüman Düşüncesi'nin "radikal" kanadına yerleştirmek mümkündür.

Ama bu değerlendirme, eşsüremlî bir yaklaşımı yansıtır. Bir portreyi daha iyi tanıyabilmek için bir de "artsüremlî" bir yaklaşım sergilemek gerekir. Bu açıdan bakıldığında, Özkan'ın, çağdaş dönemde gelişmekte olan ve özellikle de Kutub, Mevdudi ve Şeriatî üçlüsünün ideolojik dinamizm kazandırdığı ıslah ve tecdid hareketinin bir uzantısı olduğu söylenebilir. Örneğin kendisinden önce Mevdudi, tasavvufa çok sert eleştiriler yöneltmiş biridir. Onun bu tavrı ve geleneğe yönelik başka bazı eleştiriler, sonrakilere gelenek eleştirilerini bir ölçüde kolaylaştırmıştır. Hakeza Kutub ve Mevdudi'nin "cahiliye" kavramı konusundaki vurgulu ifadelerinin de, kendilerinden sonra gelen İslamcıların daha yüksek sesle "İslam Devleti" talebinde bulunmalarına zemin hazırladığı söylenebilir. Fakat tabii ki Özkan'ın da "Özgün" yanları vardır. Örneğin Mevdudi, onca sert eleş-

ti-rilerine rağmen, yine de bir "olumlu tasavvuf" olabileceğini düşünmektedir. Özkan bu konuda farklı bir yaklaşım sahibidir ve "şirkin İslam'dan öcünü tasavvufu aldı" inanmaktadır. Hakeza, "söylem" konusunda da Özkan'ın tavrı, birçok İslamcı'dan farklılık arz eder. Örneğin yine Mevdudi bir "teo-demokrasi" olabileceğine inanırken, Özkan, demokrasinin her türüne karşı çıkar ve onu "hevaya uyma rejimi" olarak niteler. Özkan'ın söylem konusundaki hassasiyetini en iyi gösteren örneklerden biri "devrim" kavramına yönelik eleştirisidir. Bu kavramın "ödünç alınmış" olduğunu ve sahiplerine

geri verilmesi gerektiğini düşünen Özkan, yerine "İslah" kavramının benimsenmesi gerektiğini, Müslüman'ın kırıp-dökmek anlamında devirmekle işinin olmadığını söyler. Onun çağdaş dönem İslamcılığının önde gelen figürlerinin görüşlerine yönelik bu eleştirel tavrını, düşüncenin içsel gelişim sürecinin bir sonucu görmek bana daha doğru bir yaklaşım gibi geliyor. Bu da bizim şu sonucu çıkarmamıza imkan veriyor: çağdaş dönem Müslüman Düşüncesi geliyor! Bundan sonra yapılması gereken ise elbette, selefin bıraktığı yerden "düşünmeye" devam etmektir. Bu süreç, düşünce "okullaşmaya kadar" devam edecektir. Düşünce okullaştığında ise, bunun hayatın tüm alanlarına "olgunluk" olarak yansıdığı görülecektir.

KİTABIN VE TEFEKKÜRÜN MERKEZİ: ASBÜ KÜTÜPHANE

Dr. Higashitotsu Kutluk

Kitabını Anlatıyor

Kutluk'un kitabı, İstanbul, Paris, Pekin ve Tokyo Kütüphanelerinde bulunan, "Oğuzname Destanı" nüshalarını mukayeseli neşriyi içeriyor.

Davetlisiniz

26 Mayıs 2022
Gün/Saat: Perşembe, 15:30
Yer: ASBÜ Kütüphane Girişi

OGUZNAME DESTANI
Japonya Türkology Tarihçi Hattogawa'in
Japonya, Çin ve Türkiye'de Anlatılan Oğuzname Hikayesi ile
Karşılaştırmalı İncelemesi
Dr. Higashitotsu KUTLUK
Yayın: Prof. Dr. Nurettin İZZET

**ECONOMIC ANALYSIS
AN ISLAMIC PERSPECTIVE**

4 Kasım 2021
Perşembe / Saat: 16.00
ASBÜ Kütüphanesi

MABİD ALI AL-JARHI
Kitabını Anlatıyor

Kitabını Anlatıyor
Söyleşi: **Burcu Değirmenciözü**

Her kitap, aslında, öncelikle yazarına çok şey katar. Elincioğlu kitabı yazarken kaynaklar keşfettim. Yeni kitaplar okudum. En önemlisi de gözlemler yaptım. İçinde yaşadığımız dünyayı (devletleri) farklı bir gözüyle bakmaya başladım. Etrafımızda olup biten -ve artık bizlere yönelmiş- her şeyi yeniden düşünmek, kitabın temel gayesi olarak ortaya çıktı.

Siz de Davetlisiniz
01 Haziran 2021
Gün/Saat: Çarşamba, 14:00
Yer: ASBÜ Kütüphane Girişi

Dr. Mehmet Çatlı

Kitabını Anlatıyor
Söyleşi: **Burcu Değirmenciözü**

DİJİTAL DEVLET TEORİSİ
2. BASKI

Siz de Davetlisiniz
01 Haziran 2021
Gün/Saat: Çarşamba, 14:00
Yer: ASBÜ Kütüphane Girişi

ASBÜ

Şair Mütefakkir Sezai Karakoç
anma sergisi (tüm kitapları)
24-26 Kasım - ASBÜ Kütüphane girişi

PANEL

KİTAP, KÜTÜPHANE VE TEFEKKÜR

TAKDİM KONGRESİ:
Prof. Dr. Musa Kazım Açıkan
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Rektörü

Oturum Başkanı:
Prof. Dr. İsmail Cakır

Konuşmacılar:
Prof. Dr. Mehmet Akkış
"Tutlanmıyız Hazine: El Yazması Kitaplar"
Yusuf Turan Gönaydın
"Tefekkürü Besleyen Fikir: Kütüphane"
Dr. Murat Celik
"Günümüz Kütüphaneciliği ve Dijital Arşivcilik"

1 NİSAN
Perşembe

ASBÜ YouTube Kanalı üzerinden canlı olarak yayınlanacaktır.
Saat: 14.30

ASBÜ KİTAP TANITIM VE TENKİT SEMİNERLERİ

Akademik Kitap Tanıtımı Nasıl Yapılır?
Dr. Öğr. Üyesi **UMUT BAŞAR**
ASBÜ Tamer Müdürü

2 Aralık 2021 Perşembe Saat: 16.00 - 18.00

Kitap Tenkit ve Değerlendirmesinde Yöntem
Prof. Dr. **Öğuzhan DURMUŞ**
ASBÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

9 Aralık 2021 Perşembe Saat: 16.00 - 18.00

Seminerler herkese açık ve ücretsiz olarak gerçekleştirilecektir.

ASBÜ
Sümerbank Binası,
112 No lu Sınıf

D. Mehmet Doğan

Kitabını Anlatıyor

Gençlikle oynanmış gıdalarla korumak, nedir? Bütün sağlığımızı hastalıklara yakalamamak için. Zihin usurlarından uzak durmamız gerekiyor. Sağlık Türkiyeyi dönmek zorundayız. Dünya bir tarlatan yelbelen çillerin salmasına bir dilin, keşinden de kurulumazlık kurca İhtil olmaz. Sadece pürükle konuşma diline evreni mahalli bir di hafize gele.

Davetlisiniz

07 Aralık 2021
Gün/Saat: Salı, 16:00
Yer: ASBÜ Kütüphane Girişi

Türkçe Düşünmek Türkçeyi Düşünmek

Bu Siyeri, Bir Nefeste Okuyacaksınız

H. Filiz Kılıç

(İd. ve Mali İşler Güvenlik Grv.)

Martin Lings'e ait "Hz. Muhammed'in Hayatı" isimli kitap akıcı bir üslup ile kaleme alınmış, kolay anlaşılır ve kendi içinde ahenkli bir kitaptır. Teferruatlı, biyografik bir eser olarak kaleme alınan kitapta tarih yazıcılığının prensiplerine de uyulmuştur. Kitabı okumaya başladıktan hemen sonra bir çırpıda okumak isteyecek ve bitirmeden elinizden bırakmak istemeyeceksiniz. Çeşitli sebepler ile okumaya ara verdiğinizde ise kitabı tekrar elinize almak için sabırsızlanacaksınız.

Kitabı okuyup bitirdiğinizde Hz. Muhammed'in hayatının ne denli büyük bir mücadele içinde geçtiğini öğrenecek, dünya tarihinin bu en büyük şahsiyeti hakkında edindiğiniz bilgilerden sonra ona hayran olmaktan başka bir şey düşünemeyeceksiniz. Bin beş yüz yıldır milyarlarca insanın neden ona inandığını ve bu inancın boşuna olmadığını göreceksiniz. Hz. Muhammed, gerek Mekke'deki baskı ve zulüm yıllarında gerekse Medine'deki iktidar yıllarında hep Allah'a bağlı kalmış onun gösterdiği yolda yürümüştür. Bu sayede adalet, hikmet ve gayret üzere bir hayat geçirmiştir. O, kendi tabiri ile söyleyecek olursak "güzel ahlakı tamamlamak üzere gelmiş" ve bu hususta da usvet'ül-hasene olmayı çevresindekilere göstermiştir. Hamdolsun ki arkadaşları onun hayatının bütün yönlerini gelecek nesillere aktarmak suretiyle onun ahlakını bize kadar ulaştırmayı başarmışlardır.

Lings'in kitabını ana hatları ile çok çok özet olarak şöyle anlatabilirim.

H. Muhammed'in soyu Hz. İbrahim'e dayanır. Babasının adı Abdullah, dedesinin adı Abdullattalib'tir. Annesi, Kureyş kabilesinin Zühreoğulları kolundan Vehb'in kızı Amine'dir. Babası ticaret için gitti Şam'dan dönüşte hastalanmış Medine'deki akrabalarının yanında vefat etmiştir. Anası Amine 571 yılında Mekke'de oğlu Muhammed'i yetim olarak doğurmuştur. Abdullattalib torununa "Muhammed" ismini vermiş. Gökte Allah, yerde

insanlar onu övsün diye bu ismi ona verdiğini söylemiştir.

Bu dönemde Mekke cehalet içinde yaşıyordu. Kabe'nin içinde 360 put vardı. Mekke halkı tanrı diye bu putlara tapıyordu. Mekke'de güçlü zayıfı eziyor, kadımlar itilip kakılıyor, içki, kumar, fuhuş ve falcılık gibi kötü alışkanlıklar insanları ahlaksızlığa sürüklüyordu.

H. Muhammed'in doğduğu yıl olan 571'de Fil olayı gerçekleşmiştir. Yemen Valisi Ebrehe içinde fillerin bulunduğu bir ordu ile gelerek Kabe'yi yıkmak istemiştir. Fakat bunu başaramamıştır. Bir afet ile ordusu kırılmış kendisi de canını zor kurtarmıştır.

Abdullattalib ve Amine Hz. Muhammed'i süt annesi olması için Halime'ye verdiler. Halime Hz. Muhammed'e 5 yaşına kadar bakmış ve Mekke'ye geri getirerek ailesine teslim etmiştir. Amine onu babasının akrabalarını tanısin diye Medine'ye götürmüş bir ay kaldıktan sonra dönüş yolunda vefat etmiştir. Hz. Muhammed altı yaşında hem öksüz hem yetim kalmıştır.

H. Muhammed sekiz yaşında dedesi öldüğünde amcası Ebu Talib'in yanında kalmaya başlamıştır. Mekkelilerin çoğu ticaretle uğraşıyorlardı. Yaz aylarında Yemen'e kış aylarında Şam'a ticaret için gidiyorlardı. Hz. Muhammed çocukluk yıllarında çobanlık yapmış biraz büyüdüğünde ise ticaret ile iştiğal etmeye başlamıştı. İnsanlar arasında emin, dürüst ve güvenilir biri olarak tanınmaya başladı.

Yirmili yaşlarına geldiğinde Vehb'in kızı Hatice'nin dikkatini çekti. Hatice, Hz. Muhammed'e kervanlarının başına geçmesini teklif etti. Hz. Muhammed 25 yaşına geldiğinde Hz. Hatice ile evlendi. Bu evlilikten altı çocukları (Kasım, Zeynep, Ümmü Gülsüm, Rukiyye, Fatıma ve Abdullah) olmuştur.

H. Muhammed kırk yaşına geldiğinde Mekkelilerin cahili hayatlarından rahatsızlık duymaya başladı. O, hiçbir zaman putlara tapmamıştı. Zaman zaman inziyaya çekiliyordu. Bir gün Hira mağarasındayken Cebrail aley-

hisselam kendisine göründü ve "Oku" dedi. Alak Suresi'nin ilk beş ayetini vahyetti. Hz. Muhammed korkmuş, gördüklerinden endişeye kapılmıştı. Hz. Hatice onu teskin etti ve peygamberliğine ilk inanan oldu. Daha sonra arkadaşı Hz. Ebu Bekr, kölesi Zeyd bin Harise, Hz. Ali, çocukları ve dadısı Ümmü Eymen Müslüman oldular.

İslam'a girenlerin sayısı yavaş yavaş artıyordu. Bu durumdan Mekkeliler rahatsız olmaya başladılar ve sonrasında Hz. Peygamberi engellemek için zulüm ve baskı günleri başladı. Ammar bin Yasir'in anası ve babası şehit edildi.

Müslümanların zayıf olanları, Mekke'de yaşamak zorlaşınca peygamberin emri ile Habeşistan'a hicret ettiler. Müslümanlar için bu sıkıntılı dönem devam ederken Peygamberin amcası Ebu Talib 87, eşi Hz. Hatice 65 yaşında vefat etti. Müslümanlar bu döneme "Hüzün Yılı" dediler. Hz. Peygamber 620 yılında evlatlığı Zeyd bin Harise ile Taif'e gitti. Ancak onlar Hz. Peygamberi taş yağmuruna tuttular. Aynı yıl hac döneminde Medine'den gelen bir grupla buluştu. Onları İslam'a davet etti. Akabe denilen yerde görüşüp Müslüman oldular. Medinelilere İslam'ı anlatması için Mus'ab bin Umeyr'i görevlendirdi. Medine'de Müslüman olanların sayısı arttı. Müslümanların bir kısmı da gizlice Medine'ye hicret ettiler. Mekkeliler Hz. Muhammed'i öldürmeye karar verdiler. Durumdan haberdar olan Hz. Peygamber Hz. Ebubekir ile yola çıktı. Sevr mağarasına geldiler. Burada üç gün gizlendiler. Peygamber yol arkadaşı Hz. Ebubekir ile uzun bir yolculuktan sonra Medine'ye ulaştı.

H. Peygamber Medine'de ilk iş olarak bir mescit inşa etti. Daha sonra Mekke'den göç eden muhacirler ile Medine'de onlara yardım eden ensarı kardeş ilan etti.

Medine'de ortaya çıkan yeni toplumdaki rahatsız olan Mekkeliler bir ordu ile Medine'ye yürüyünce Hz. Peygamber de bir ordu hazırlayarak Bedir'de karşılıklarına dikildi. Bu savaşta 14 Müslüman şehit olmuştu ama savaşta Müslümanlar kazandı.

Esir edilen müşriklerin zengin olanlarından fidye alındı. Okuma yazması olanlar da on Medineliye okuma yazma öğretmesi karşılığında serbest bırakıldı.

Mekkeliler Bedir'in intikamını almak için bir yıl sonra yeni bir ordu ile Uhud'a geldiler. Bu savaş çok çetin geçti. Hind Binti Utbe'nin kölesi Vahşi Peygamberimizin amcası Hz. Hamza'yı öldürdü. 70 Müslüman şehit oldu. Peygamberimizin dişi kırılmış, yüzü yaralanmıştı. Mekkeliler bir şey elde edemediler geri çekildiler. Tekrar hazırlanıp bir daha geldiler. Hz. peygamber bu defa onları kazdırdığı hendeklerin gerisinde karşıladı. Hendek savaşı da Müslümanların zaferiyle sonuçlandı.

Müslümanlar Mekke'den ayrılmaları 6 yıl olmuştu Kabe'yi özlemişlerdi. Hem umre yapmak hem de yurtlarını ziyaret etmek istiyorlardı. 1500 kişiyle yola çıktılar, yanlarında kurbanlık develer ve yolculuk silahlarından başka bir şey yoktu. Müslümanlar Mekke yakınlarındaki Hudeybiye bölgesine geldiler. Hz. Osman'ı elçi olarak gönderip Kabe'yi ziyaret etmek istediklerini bildirdiler. Mekkeliler bunu gelecek seneye bırakmalarını istediler. Hudeybiye antlaşması imzalandı.

Bu antlaşma 10 yıl geçerli olacaktı. Müslümanlar on gün Hudeybiye'de kaldıktan sonra, Medine'ye döndüler. Yolda Fetih Suresi nazil oldu. Peygamberimiz Hudeybiye antlaşmasından sonra oluşan barış ortamında Bizans, Mısır, İran, Habeşistan, Umman ve Bahreyn yöneticilerine mektuplar yollayarak onları İslam'a davet etti. Barış döneminde peygamberimizin amacı İslam'ı bütün dünyaya yaymaktı. Suriye yolu üzerinde bulunan Hayber Yahudilerin fitneleri nedeniyle fethedilmiş, Kureyş müşrikleriyle

iş birliğine girmeleri önlenmiştir. Peygamberimiz 10. 000 kişilik bir orduyla hicretin sekizinci yılında ramazan ayında Mekke'ye doğru harekete geçti. Müslümanlar dört koldan şehre girdiler. Mekke kan dökülmeden fethe edildi. Peygamberimiz Kabe'yi putlardan temizletti ve orada bulunan kalabalığa seslenerek şu ayeti kerimeyi okudu: "Ey İnsanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Tanışasınız diye milletlere kabilelere ayırdık. Sizin Allah katında en şerefli olan en çok sakınanızdır. Şüphesiz Allah bilir ve işittir." (Hucurat 13)

Peygamberimiz hicretin 10. Yılında hac gitmiş Kabe'yi tavaf edip iki rekat namaz kılmış Safa ve Merve arasında say yapmıştır. Arafat Vadisine ulaşıp orada devesinin üzerinde yüz binden fazla Müslümana hitap etti. Bu Peygamberimizin bir anlamda veda hutbesidir. Peygamberimiz Medine'ye döndükten sonra Uhud şehitlerini ziyaret ederek namaz kıldı. Hastalanmasından bir gece önce de Medine'nin Cennetü'l-Baki Mezarlığı'na giderek burada yatanlar için dua etti, hayatta bulunanlarla nasıl vedalaşmışsa ölülerle de öyle vedalaştı. Peygamberimiz baki mezarlığından dönüşünden kısa bir süre sonra hastalandı. Ay takvimine göre Rebilülevvel'in on üçünde, güneş yılına göre 27 Mayıs 632'de pazartesi günü 63 yaşında vefat etti. İnsanlık onun rehberliğine hala ne kadar da muhtaç?

ORHAN PAMUK

Masumiyet Müzesi

Hayatımın en mutlu ânıymış, bilmiyordum.”

Kerim Pala
(İktisat)

Ertesi gün Kemal tam zamanında Merhamet Apartmanı'nda olur. Uzun saatler bekler fakat Füsün gelmez. İlerleyen günlerde de Füsün'a ulaşamaz ve Füsün'a ait eşyaları biriktirerek içini rahat-

latmaya çalışır. Kemal depresyondadır. Sibel'le "Batılılar" gibi henüz nişanlıyken eve çıkmış ve birbirlerini evlenmeden önce tanıma girişimleri sosyete de garip ama olumlu karşılanmıştır. Kemal, Sibel'le yaşarken bir yandan da Füsün'a ulaşmaya çalışır. Bu süreçte Sibel, Kemal'de bir şeylerin olduğunu anlar ve bu durumu iyileştirmek ister. Kemal'in bu gizemli hastalığını iyileştirmek için epey bir zaman uğraşsa da çabaları sonuç vermez ve Kemal'i terk eder.

Kemal'in, Füsün'a ulaşma çabaları en sonunda sonuç verir ve Füsün bir arkadaşı aracılığıyla Kemal'e mektup gönderir. Kemal, büyük bir heyecanla mektubun gönderildiği adrese, Çukurcuma'da bir eve gider. Çukurcuma'ya büyük umutlar ve hayallerle giden Kemal umduğunu bulamaz. Füsün, Feridun adında genç bir senaryo yazarıyla evlenmiştir. Bu zamandan sonra Kemal, sekiz yıl boyunca neredeyse her gün "bir aile dostu"

olarak Çukurcuma'daki eve gidip gelir. Sekiz yılın sonunda Füsün, kocasından boşanır, babası Tarık Bey de vefat eder. Bunların ardından Füsün'un annesi Nesibe Hala'nın da desteğiyle Kemal ve Füsün tekrardan bir araya gelir. Hemen bir seyahat planı hazırlanır. Yolculukta, bir ara Füsün direksiyona geçmek ister. Füsün, aracı intihar edecek gibi sürmeye başlar ve sonunda yolun sol tarafındaki çınar ağacına çarpar. Füsün; göğsünden, kafasından ve boynundan ağır hasarlar alır. Başka bir Dünya'ya yolculuk etmeden saniyeler önce Kemal'le göz göze gelirler. Hayata olağan gücüyle bağlı ve ölmek istemediğini hissettiren gözlerle Kemal'e bakar fakat yolculuğunu tamamlar.

Kıskançlık, gözyaşı, aşk, şehvet, ayrılık, vuslat, ölümler ve çeşitli sorunlarla çevrili yılların ardından Kemal, Füsün'a ait eşyaları toplayıp bir müze açmaya karar verir. Bunun için en güzel yer de Çukurcuma'dır. Kemal müzeyi açtıktan sonra hikayesini anlatmak için Sibel'le nişanlarında karşılaştığı, Füsün'la da tanışan, bir başka Nişantaşılı olan Orhan Pamuk'a başvurur. Orhan Pamuk'un üstüne düşen de bu hikâyeyi olağan şeffaflığıyla aktarmaktır. Kemal, Orhan'a:

“Kitaptaki son sözüm şudur Orhan Bey, lütfen unutmayın...”

‘Unutmam.’

Füsün'un fotoğrafını aşkla öptü ve ceketinin göğüs cebine dikkatle yerleştirdi. Sonra bana zaferle gülümsedi.

‘Herkes bilsin, çok mutlu bir hayat yaşadım.’”

2001-02, 2003-08

Müze bugün Çukurcuma'da aktif haldedir ve kitabın içinde giriş bileti bulunmaktadır. Aşk ve dönemin İstanbul'una meraklı olanlar için güzel bir kitap. Orhan Pamuk okumaktan keyif alıyorsanız muhakkak okuyunuz.

Bitirirken içimden geçen bazı şeyleri de sizlere aktarmak isterim. Hepimizin müzeleri vardır. Kahir ekseriyetimizin içinde oluşturduğu bu müzeler kendimizin kendine tanıklığıdır. Tanıklıklarınız hoş olsun. Siz de zaferle gülümseyin hayata karşı. Aşksız kalmayın. Hayatınızın en mutlu anlarını kaçırmamak için büyük çabalar sarf etmeniz de en mutlu ânınız olduğunu anlamak yahut karar vermek zaten birkaç saniyenizi alacağı için bu anları kaçıracaksınız. En azından içinde bulunduğunuz ânı güzelleştirenleri kaçırmayın.

Bakıldığında hatalarla dolu bir hayat görüyoruz kitapta ve bizlerin hayatlarına da en çok bu yönüyle benziyor. Hata yapmayın demeyeceğim. Çünkü olmak için pişmek gerekir. Hatalarınız olsun ve kendinize hatalarınız ile hoş bakın. Tekrar görüşmek dileğiyle, hoşça kalın.

Yeşilçam'dan fırlayan aşk hikayemiz 1975 yılında başlar. Kemal, Nişantaşı'nın zengin ailelerinden birinin oğludur. Sibel adında Avrupa'da eğitim almış genç bir kadınla nişanlanmak üzeredir. Kemal, müstakbel nişanlısı Sibel için çanta almaya gittiği Şanzelize Butik'te uzak akrabaları olan ve çocukluk yıllarından beri görüşmediği Füsün'la karşılaşır. Füsün birkaç yıl önce güzellik yarışmasını kazanmış güzeller güzeli bir kızdır. Kemal, Şanzelize Butik'e çeşitli bahanelerle sık sık gitmeye başlar ve Füsün'un üniversite sınavına hazırlanmakta olduğunu öğrenir. Bu bahaneyle Kemal, Füsün'u matematik çalıştırmaya ikna eder ve o günden sonra her gün Merhamet Apartmanı'nda ders çalışmak için buluşmaya başlarlar. Gün geçtikçe ilişkileri derinleşir, birbirlerine âşık olurlar.

Kemal, Sibel ile ilişkisini de

sürdürmektedir. Nişan hazırlıkları sürerken bir gün Kemal, babasıyla oturur ve babası Kemal'e annesiyle evliyken yaşadığı bir yasak aşkı anlatır. Babası, birkaç yıl genç bir kadınla aşk yaşamış daha sonra genç sevgilisi ölmüştür. Kemal babasından dinledikleri nedeniyle bir yanda batı eğitimi almış, kültürlü karısı diğer yanda ise genç ve güzel sevgilisiyle mutlu bir hayat yaşayacağı zehabına kapılır.

Nişan günü gelmiştir. Kemal ile Füsün gene Merhamet Apartmanı'nda buluşur. Ertesi gün üniversite sınavı vardır. Ayrılırken Kemal, sınavdan sonra yeniden Merhamet Apartmanı'nda buluşmak için Füsün'la sözleşir. Akşam nişanda Kemal'in gözleri Füsün'u arar. Füsün, Kemale pek yanaşmaz ve başkalarıyla dans eder. Bunlar yaşanırken Kemal, evlilik yoluna girmiş bir adamdır ve ertesi günü beklemektedir.

Faiz Muhammed Katip Hazara ve Siraj al-Tawarikh

Mazaher Rais Zade

(ASBÜ Uluslararası İlişkiler Doktora Öğr.)

Faiz Muhammed Katip Hazara, 1862 yılında Afganistan'ın "Gazni" eyaletinin "Karabağ" ilçesine bağlı "Zard Sang" (Sarıtaş) köyünde doğmuştur. Katip Hazara ilk öğrenimini memleketinde yapmış ve eğitimine devam etmek için Kandahar, Necef, Kum, Suriye ve Hindistan'a gitmiştir. İlahiyat derslerinin yanı sıra zamanının diğer yaygın bilimlerini de öğrenerek Arapça, İngilizce ve Urdu dillerine aşina olmuştur. Katip Hazara, bir süre Afganistan Eğitim Bakanlığı'nın yayın kurulu üyeliği yapmış ve aynı zamanda "Habibia" okulunda tarih ve edebiyat dersleri vermiştir. Katip Hazara yetmiş yıllık ömründe beş Afganistan kralının (Amir Abdul Rahman, Amir Habibullah, Şah Emanullah, Habibullah Kalkani ve Muhammed Nadir Şah) saltanatlarına şahitlik etmiştir. Emanullah Han hükümetinin düşmesinden sonra Habibullah Kalkani iktidara gelmiş, ancak ülkenin orta bölgelerindeki Afgan Hazaraları Emanullah Han'a sadık kalmış ve Kalkani'nin yönetimini kabul etmeyi reddetmiştir. Habibullah Kalkani, Faiz Muhammed Katip Hazara başkanlığındaki aksakallılardan oluşan bir heyeti, uzlaşma sağlamaları için bölgeye göndermiştir. Ancak heyet uzlaşma sağlayamadan Kabil'e dönmüştür.

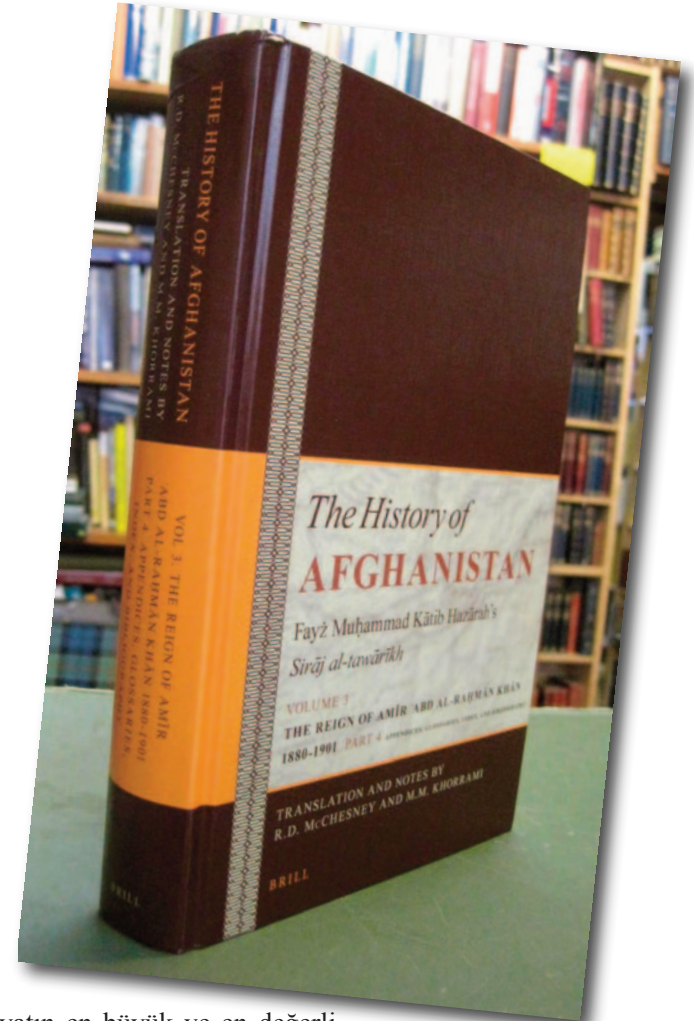
Kötü niyetli bazı kişiler, Katip Hazara'nın uzlaşmaya davet etmek yerine, onları hükümete karşı isyana teşvik ettiğini söylemişler. Bunun üzerine Habibullah Kalkani, Faiz Muhammed'den şüphelenerek ona işkence ettirmiştir. Katip Hazara işkencelere dayanamayıp hastalanmış ve bir süre sonra tedavi için İran'a gitmiştir. İran'dan döndükten sonra 16 Ocak 1931'de 70 yaşında Kabil'de ölmüş ve orada defnedilmiştir.

Afganistan'da "modern tarihçiliğin babası" olarak bilinen "Bihaghi Sani" lakaplı Faiz Muhammed Katip Hazara, Amir Habibullah'ın emriyle "Siraj al-Tawarikh"i yazmıştır. Kitap, örf ve adetler tarihi olsa da müellifin cesareti, ahlakı, dürüstlüğü ve hakikate bağlılığı nedeniyle Afganistan tarihi hakkında da bilgiler içermektedir. Devlet belgelerine dayanılarak yazılan ve bizzat Emir Habibullah tarafından imzalanıp basılan Siraj et-Tawarikh'in en önemli özelliği bilgilerin belgelere dayalı olması ve güvenilirliğidir. Katip Hazara, tarihçinin tarafgirlikten ve yalancılıktan uzak durması gerektiğine inanmaktadır. Ona göre tarih yazarı, dalkavukluk ve muhalefet hislerinden beri olmalıdır. Katip Hazara, tarih için önemsiz sayılabilecek birçok küçük me-

seleyi de tarih felsefesi yapmak için örnek göstermeyi de bir yöntem olarak kullanmıştır. Bu yöntem, onun açısından tarihin geçmişle sınırlı olmadığını göstermektedir.

Katip Hazara, Siraj al-Tawarikh'te zaman, mekan ve hadise kaydetme yöntemini kullanarak kitabını yazmıştır. Katip Hazara, kaleme aldığı her vakiayı yılı, ayı ve gününü belirtmek suretiyle kaydetmiştir. Bu açıdan Afganistan'ın en doğru tarihçisi olarak kabul edilmiştir. "Taâvun" dergisindeki "Mir Hüseyin Şah"ın anlatımına göre, merhum Katip Hazara, şüphesiz, Arap edebiyatına ve Fars nesrine hakim olan önemli bir edebiyatçıdır. O, Afganistan'ın geç dönem yazarlarının büyüklerinden biridir. Siraj al-Tawarikh'in ilk cildi, "Sadozai" krallarının 98 yıllık saltanatının olaylarını içerir. İkinci cilt, Muhammed Zai hanedanının saltanatının olaylarını içerir ki 1919 yılına kadardır. Birinci ciltte siyasi ve sosyal olayların yanı sıra Afganistan'ın coğrafi konumu ve etnografyası da kaleme alınmıştır. Birinci cilt 1903'te, ikinci cilt 1909'da derlenmiş ve her iki cilt de 1909'da 387 sayfa olarak yayımlanmıştır.

862 sayfa olarak basılan Siraj al-Tawarikh'in üçüncü cildi kül-

liyatin en büyük ve en değerli kitabıdır. Yazar, 1880'den 1901'e kadar, Abdurrahman Han'ın karanlık döneminin kanlı olaylarını detaylandırmıştır. Kitabın bu bölümünde Katip Hazara, hükümet yetkililerinin baskı ve saldırganlığını açıklamak için zekice bir yöntem kullanmıştır. O, Han'ın uygulamalarını methediyormuş gibi yazarak kayıt altına almıştır. Mesela, "Han'ımız asilerin kellerinden kuleler yapmıştır" diye yazdığı gibi aynı zamanda onun ne kadar zalim biri olduğunu da kayıt altına almıştır. Hazara'nın kitabını okuyanlar, Abdurrahman Han'ın masumları katlettiğini, hapislerde çürüttüğünü, işkence ettiğini, pek çok topluluğu yerinden yurdundan edip sürgün ettiğini, kadınların namuslarını

kırdığını, kavmi ve dini farklılıkları teşvik ettiğini, kellelerden kuleler diktiğini, ağır vergiler koyduğunu, rüşveti teşvik ettiğini ve aslında onun bir İngiliz kuklası olduğunu, kolayca çıkarabiliyorlar. O, bütün bunları bulduğu dahiyane yöntem ile tarihin hafızasında saklamayı başarmıştır.

Katip Hazara, yalnızca Sadouzai ve Muhammedzai dönemi hakkında kapsamlı ve eksiksiz bilgileri ilk kez enfes bir kitapta toplamakla kalmamış, dönemin şartlarında kaçınılması mümkün olmayan, iltifat ifadeleri perdesi altında, idarenin eksikliklerini ve yöneticilerin gaddarlığını ayrıntılı ve belgeli bir şekilde kaydetmeyi başarmıştır.

Adalet Ağaoğlu'nun "Ölmeye Yatmak" İsimli Eseri Üzerine Bir İnceleme

Umut Bektaş Erol

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğr. encisi)

Adalet Ağaoğlu'nun "Ölmeye Yatmak" isimli eseri Türkiye Cumhuriyeti'nin 1938 ila 1968 yılları arasındaki dönemin toplumunu ve tarihini yansıtan bir roman özelliği taşımaktadır. 1973 yılında basılmış olan roman, kadın karakteri üzerinden toplumsal cinsiyet söyleminin feminizm yansımalarını ele alan bir eserdir. Eser olaylardan ziyade Aysel isimli karakterin iç dünyasına ve hayata karşı gözlemlerini merkeze almaktadır. Eserde feminizmin Türkiye'ye yansımaları, yeni devletin söylemi, ataerkil zihniyetin dikkate alınmaması, yeni erkeğe "çağdaş" unvanının verilmesi betimlenir. Bu dönemde ortaya çıkan modern Türk Kadını'nın sosyo-kültürel, ekonomik ve hukuki alandaki düzenlemelere rağmen, ailesine ve milletine karşı görevlerle yükümlü kılınmış olması irdelenir.

Eser, Aysel isimli karakterin otel odasında yatağında geçirdiği bir buçuk saatlik zaman içindeki iç konuşmalardan ibarettir. Olaylar örgüsü, Profesör Aysel Dereli isimli karakterin ölmeye yatma düşüncesi için bir otel odasında yatağa girmesi ile başlamaktadır. Eserin ismi itibarıyla anlaşılacağı üzere olay örgüsünde "ölüme yatmak" izleği öne çıkmaktadır. Nitekim ölüme yatanın aslında Aysel değil; Türk Modernleşme projesinin yeni kadın imgesidir.

Aysel Dereli meslektaşı olan kocası Ömer'i üniversiteden öğrencisi olan Engin ile aldatması sonucunda ölmeye karar vermiştir. Cumhuriyet'in yeni kadın imgesini olan Aysel'in intihar etme düşüncesi "kriz anı"nın sonucu ortaya çıkmıştır. Aslında Aysel benliğini bulamaması ve ferdeleşemediği için ölmeye yatmıştır. Bilhassa Ayselin ölmeye yatışı yanılğılarından kurtulma özgürleşme ve kalıplardan sıyrılmak isteğidir. Eserin konusu, Cumhuriyet döneminde dünyaya gelmiş ve 1938'de ilkokulu bitirmiş ana karakter Aysel'in otel odasında intihara kalkışması ile neticelenen süreçtir ki bu Aysel'in hayatıdır. Kitapta bu olay etrafında farklı sınıfsal katmanlardan gelen kişilerin hayatları ve dönemin atmosferi yansıtılmaktadır. Eserin kurgusunda, Cumhuriyet'in yeni kadın imgesini temsil eden Aysel karakteri üzerinden Türk Modernleşmesinin bir kadın perspektifi üzerinden hem ferdi hem de toplumsal yansımaları resmedilmektedir. Nitekim, Adalet Ağaoğlu'nun bu eserinde, Türk Modernleşmesinin kadın imgesinin yarattığı krizi, eleştirel bir tavırlar eserde işlediği görülmektedir. Sonuç olarak Türk edebiyat dünyasının önde gelen isimlerinden olan Adalet Ağaoğlu, 1929 ila

2020 arasını konu edinen ilk romanı Ölmeye Yatmak (1973) ile başlayan birçok eser vermiştir. Adalet Ağaoğlu'nun romanlarında ve yazılarında kadın meselesine sıklıkla değindiği bilinmektedir. Nitekim Adalet Ağaoğlu'nun diğer pek çok eseri gibi Ölmeye Yatmak isimli romanında da toplumsal ve ferdi bunalımlar ve hesaplaşmalar iç içe verilmiş ve söz konusu hesaplaşmalar özellikle Aysel karakteri üzerinden somutlaştırılmıştır.

.....
Ağaçsapan A (2009). Adalet Ağaoğlu'nun Eseri Örneğinde Kadının Bakışının Kadına Bakış ile Kıyaslanması. İçinde: Sakarya Üniversitesi Uluslararası-Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongre Bildirileri Kitabı II. Cilt, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Basımevi, 1-5.

Ağaoğlu A (2014). Ölmeye Yatmak. İstanbul: Everest Yayınları.

Sumbaş A (2017). Adalet Ağaoğlu'nun Ölmeye Yatmak Romanı Üzerinden Türk 3 Modernleşmesinin Kadın İmgesinin Eleştirisi. Mülkiye Dergisi, 41 (2), 3-29.

kemiksiz

Saide Nur Dabancı

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğrencisi)

Akıl almazsın
Yankın evimin duvarında duruyor. Sırıttırıyor mimiklerin ilk defa gördüm
Nasıl bir insanın gülüşü dalga olurmuş
Köpüklü, uçuk denize müptela Nasıl aramadan bulunurmuş tenha
Söyle ya en iyi sen bilirsin
Yüzümü bildiğin için sevilmedin mi
Her gün defalarca anılmadın mı
Zaruri değil ben hep gece anarım Saatten sonra yüzle de başa çıkarım İstenmiyor kimse, akli olan temkinli
Ki istenmez artık alkışlandı onca biruh
Karşılandı el pençe zırlı kemik
Dolu ruhlar camlara vurunca anlaşıldı
Herkes gitti delil
Hiç keyfim yok
Bahçede tek dem gül kaldı.
Velev ki bu iş oluverdi
Al karşına, boynun çürük
Kemik istemem senin rüyan bu düş!
Eli koynunda günahların
Yanma demeyeceğim
Ki yanmamak sana düşmez
Sen ateşten ebedisin
Keyfime düştüm
Acı keyif işi
Beni yollamak için geç kaldın
Delil bulmak çok zor, şahidim desen hiç yok
Ama kime sorsan söylemez mi Toprağın önce kimin canını aldığını.
Çiçeğin
Bunca yıl peteklerden canı aktı
Keşke kalsaydı sevgilisi
Herkes gitmelere meyilli
Meyilim;
Sevdiğim ve sevineceğim toprak suya bulandı
Elleri yad edelim lütfet gel
Izdıraplı ben mutlu olmak acıttı
Ararsın
Ki bırak kıydan köşeden gözetler dururdun yürüyüşümü
Tahta kurusu sen seversin orman yeşilini Bir odada yaşayıp durdum
Kireçlerim sabaha kadar kokusuyla sardı
Bundan sonra
Ne ağacı kireçle zeval ederim Ne de o karıncanın vebalini alırım
Dört baharda bereketim kaçtı.
Sepken vurdu kollarımı
Tam saracaktım tenini
İmanından temkin aldım!
Hitabımla silsilemi yaktım
Bu yüzdendir ya bütün küfürler sana kaldı
Fırar için biri vardı
Getirseler dünyayı
Sorduğum kimse tanımıyor. Kimmiş ?
Rivayet:
Biri varmış. Şair almış. -Kaç yaşındaymış bu adam şair ihtiyarı izler durur
-Vakti zamanı güzel geçsin En ahlaklısıdır belki onun -Söyleme öyle zoruna gider. Şair kemiksiz der
Bu en büyük küfrüdür onun.

PANEL PROGRAMI

TAKDİM KONUŞMASI

FARZANA İBRAHİMİ

HAZARA ÖĞRENCİLER KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ BAŞKANI

AÇIŞ KONUŞMASI

PROF. DR. MUSA KAZIM ARICAN

ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

1. OTURUM

HAZARA ANSİKLOPEDİSİ'NİN YAZIM SÜRECİ VE
AFGANİSTAN'A ETKİLERİ

OTURUM BAŞKANI

PROF. DR. EJDER OKUMUŞ
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

KONUŞMACILAR

ASADULLAH SHAFAI
HAZARA ANSİKLOPEDİSİ VAKFI BAŞKANI
"HAZARA ANSİKLOPEDİ GELİŞTİRME FAALİYETİNİN
PERSPEKTİFİ"

DOÇ. DR. ABDULLAH MOHAMMADI
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
"2001-2021 DÖNEMİNDE HAZARALAR'IN DURUMU"

NABİ KHALİLİ
HAZARA ANSİKLOPEDİSİ BİLİM KURULU ÜYESİ
"HAZARA ANSİKLOPEDİSİNE DOĞRU İLK ADIMLAR"

MAZAHER RAİS ZADE
HAZARA TOPLUMU VE ANSİKLOPEDİ İHTİYACI

2. OTURUM

HAZARA ANSİKLOPEDİSİNE YÖNELİK TENKİT,
KATKI VE DEĞERLENDİRMELER

OTURUM BAŞKANI

DOÇ. DR. SELİM ÇAPAR
AREM BAŞKANI

KONUŞMACILAR

DR. FAZIL AHMED BURGET
ANSİKLOPEDİ KOMİSYONU KURUCU ÜYESİ

PROF. DR. BİLGEHAN ATSIZ GÖKDAĞ
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ

PROF. DR. NESLİHAN DURAK
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

DOÇ. DR. UMUT BAŞAR
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

HAZARA ANSİKLOPEDİSİ

Tanıtım ve Değerlendirme Paneli

27 Ekim 2022

14.00

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Kütüphane Girişi (Fuaye)

Organizasyon: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Hazara Ansiklopedisi Vakfı, Hazara Öğrenciler Kültür ve Dayanışma Derneği

ASBU

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

@asbuedu/

www.asbu.edu.tr